

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annetun lain muuttamisesta sekä laeiksi laivaväen luetteloimisesta annetun lain ja merityösopimuslain 1 luvun 3 §:n 5 momentin kumoamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annettua lakia sekä merityösopimuslakia. Laivaväen luetteloinnista annettu laki kumottaisiin.

Esityksellä toteutetaan pääministeri Juha Sipilän hallituksen hallitusohjelman kärkihanketta säädösten sujuvoittamiseksi. Esityksessä ehdotetaan kevennettäväksi sääntelyä vapauttamalla kotimaan liikennealueilla I ja II liikennöivät alukset, joiden bruttovetoisuus on alle 500, velvollisuudesta hakea miehityksen vahvistamista ja miehitystodistusta. Näiden alusten osalta miehitystodistus korvattaisiin yleisillä vähimmäismiehitysvaatimuksilla, jotka annettaisiin valtioneuvoston asetuksella.

Liikenteen turvallisuusviraston myöntämällä aluksen miehitystä ja vahdinpitoa koskevalla kokeiluluvalla edistettäisiin laivaliikenteen automatisaatioon liittyviä kokeiluita, joissa rajoitetulla alueella kotimaanliikenteessä suomalaisella aluksella vaatimuksia vähimmäismiehityksestä ja vahdinpidoista voitaisiin määräaikaaisesti olla noudattamatta.

Laissa säädettäisiin Liikenteen turvallisuusviraston toimivallasta antaa toimijoille huomautuksia ja varoituksia, jos toimijat rikkovat laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annetun lain, sen nojalla annettuja säännösten, määräysten tai päätösten velvoitteita.

Lakiin laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta siirrettäisiin tarvittavat säännökset laivaväen luetteloinnista annetusta laista ja jälkimmäinen laki kumottaisiin.

Lisäksi esityksessä tehtäisiin vähäisempiä muutoksia laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annettuun lakiin. Merityösopimuslaista kumottaisiin viittaus laivaväen luetteloinnista annettuun lakiin, koska jälkimmäinen laki kumottaisiin. Näin ollen laissa ei enää velvoitettaisi ilmoittamaan Liikenteen turvallisuusvirastolle työntekijän siirtymisestä työsopimuksen voimassaoloaikana toiseen alukseen.

Lakien on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2018.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 NYKYTILA.....	3
1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
1.2 Kansainväliset velvoitteet.....	4
1.3 Nykytilan arviointi.....	5
2 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	6
3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	6
3.1 Vaikutukset meriteollisuudelle ja varustamoille.....	6
3.2 Vaikutukset merenkulkijoihin.....	7
3.3 Vaikutukset veneilijöihin.....	7
3.4 Vaikutukset viranomaisiin.....	8
3.5 Turvallisuusvaikutukset.....	8
3.6 Vaikutukset ympäristöön.....	8
4 ASIAN VALMISTELU.....	8
5 ESITYKSEN SUHDE AHVENANMAAN ITSEHALLINTOON.....	10
5.1 Riippuvuus muista esityksistä.....	10
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	11
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	11
1.1 Laki laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annetun lain muuttamisesta.....	11
1.2 Laki laivaväen luetteloinnista annetun lain kumoamisesta.....	21
1.3 Laki merityösopimuslain 1 luvun 3 §:n 5 momentin kumoamisesta.....	21
2 TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET.....	21
3 VOIMAANTULO.....	22
LAKIEHDOTUS.....	23
Laki laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annetun lain muuttamisesta.....	23
Laki laivaväen luetteloinnista annetun lain kumoamisesta.....	32
Laki merityösopimuslain 1 luvun 3 §:n 5 momentin kumoamisesta.....	33
LIITE.....	34
RINNAKKAISTEKSTI.....	34
Laki laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annetun lain muuttamisesta.....	34

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Laki laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta

Laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annetussa laissa (1687/2009, jäljempänä laivaväkilaki) säädetään aluksen turvallisesta miehityksestä ja vahdinpidosta. Lain 4 §:n mukaan säännöksiä sovelletaan suomalaiseen alukseen ja suomalaisella aluksella työskentelevään laivaväkeen sekä suomalaisen aluksen laivanisäntään. Lain 4 §:ssä säädetään tarkemmin miehitystä ja vahdinpitoa koskevien säännösten soveltamisalasta.

Laivaväkilain 2 luvussa säädetään turvallisesta miehityksestä (5 §). Alukselle on vahvistettava miehitys ennen sen ottamista liikenteeseen suomalaisena aluksena (6 §). Aluksen laivanisäntän tulee hakea miehityksen vahvistamista Liikenteen turvallisuusvirastolta. Virasto vahvistaa aluksen miehityksen ja antaa miehitystodistuksen, josta ilmenee aluksen vähimmäismiehitys sekä laivaväen kokoonpano ja tehtävien mukaiset pätevyysvaatimukset eri liikennealueilla tai pyyntialueilla. Lain 7 §:ssä säädetään, mitä Liikenteen turvallisuusviraston tulee ottaa huomioon, kun se arvioi aluksen miehitystodistukseen sisältyviä seikkoja. Aluksen miehityksestä voidaan myös erityisissä tilanteissa hakea lupaa poiketa (11 §) ja Liikenteen turvallisuusviraston luvalla miehitystodistuksesta voidaan myös poiketa miehityksen määrän tai pätevyyden osalta (12 ja 13 §).

Laissa on säännöksiä laivanisäntän ja aluksen päällikön velvollisuuksista liittyen aluksen turvallisuuteen sekä aluksen päällikön ja konepäällikön suojasta, jos he katsovat ammattipätevyytensä ja kokemuksensa perusteella, että alusta ei ole miehitetty turvallisesti. Eduskunta on hyväksynyt maaliskuussa 2018 muutoksia voimassa olevaan laivaväkilakiin (HE 145/2017). Eduskunnan hyväksymässä lakimuutoksessa säännökset merenkulun ammattipätevyyksistä siirtyvät liikennepalveluista annettuun lakiin (320/2017).

Laivaväkilaisissa säädetään aluksessa pidettävistä turvallisista vahdinpitojärjestelyistä, vahdissa noudatettavista periaatteista sekä aluksen työkielestä, jota laivaväen jokaisen jäsenen tulee ymmärtää riittävästi. Lisäksi säädetään matkustaja-aluksen turvallisuus- ja turvatoimitehtäviä hoitavan laivaväen kommunikointitaidoista, asusteista ja hätätilanneohjeiden antamisesta.

Lain 3 luvussa on säädetty ns. ISM-asetuksen täytäntöönpanosta (kansainvälisen turvallisuusjohtamissäännösten täytäntöönpanosta yhteisössä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 336/2006). Liikenteen turvallisuusvirasto valvoo, että suomalaiset ISM-asetuksen soveltamisalaan kuuluvat alukset noudattavat asetusta säännöksiä. Liikenteen turvallisuusvirasto antaa ISM-asetuksen mukaisesti alusta koskevat vaatimustenmukaisuusasiakirjan ja turvallisuusjohtamistodistuksen.

Lisäksi laissa on säädetty muun muassa Liikenteen turvallisuusviraston tehtäväksi valvoa lain noudattamista sekä rangaistussäännökset merenkulkurikkomuksista. Laivaväkilain nojalla on säädetty yksityiskohtaisempia säännöksiä aluksen miehityksestä ja laivaväen pätevyydestä annetussa valtioneuvoston asetuksessa (jäljempänä myös miehitysasetus, 166/2013). Kevään 2018 aikana tämä laaja valtioneuvoston asetusta on tarkoitus korvata uudella asetuksella.

Laki laivaväen luetteloinnista

Laivaväen luetteloinnista annetun lain (jäljempänä myös luettelointilaki, 1360/2006) tarkoituksena on ollut turvata laivaväen palvelussuhteita koskevien rekisterien luotettavuus ja aluksessa työskentelevien henkilöiden yksityisyyden suoja säätämällä laivaväen luetteloinnista sekä luetteloissa olevien tietojen käsittelystä. Eduskunta on hyväksynyt liikennepalveluista annetun lain muutoksen (HE 145/2017), joka sisältää säännöksiä liikenneasioiden rekisteristä kattavasti esimerkiksi rekisteriin merkittyjen tietojen käsittelystä. Muutosten johdosta kumotaan luettelointilain säännökset rekisteriin merkittyjen tietojen käsittelystä. Nämä mainitut lain muutokset tulevat voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2018.

1.2 Kansainväliset velvoitteet

Aluksen miehityksestä säädetään kansainvälisessä SOLAS-yleissopimuksessa (ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehty kansainvälinen yleissopimus (SopS 11/1981)). Sopimuksen liitteen V luvun säännön 14 kohdan 1 mukaan sopimuspuolet sitoutuvat, kukin oman maansa aluksiin nähden, huolehtimaan toimenpiteistä, tai tarpeen vaatiessa ryhtymään niihin varmuuden saamiseksi siitä, että kaikkien alusten miehitys ihmishengen turvallisuutta merellä silmällä pitäen on riittävä ja pätevä. Näin ollen on sopimusvaltioiden harkinnassa, minkälaisen miehityksen se katsoo olevan riittävä ja tehokas. SOLAS-yleissopimuksen liitteen V luvun 14 säännöstä ei voi yleissopimuksen mukaan poiketa. Siinä ei kuitenkaan määritetä miehistön vähimmäismäärää.

Kyseisen SOLAS-yleissopimuksen liitteen V luvun säännön 14 kohta 2 edellyttää lisäksi, että tiettyjen alusten osalta hallinnon on määritettävä asianmukainen vähimmäismiehitys ottaen huomioon Kansainvälisen merenkulkujärjestön (International Maritime Organisation, jäljempänä IMO) asiaankuuluvat ohjeet vähimmäismiehityksestä. IMOn vähimmäismiehityksestä antamassa päätöslauselmassa A.1047(28) on ohjeet periaatteista, jotka tulisi ottaa huomioon vähimmäismiehityksessä. Lisäksi SOLAS-yleissopimuksen liitteen V luvun säännön 14 kohta 2 edellyttää, että kansainvälisillä matkoilla liikennöiville aluksille on annettava vähimmäismiehitystodistus tai vastaava todistus, joka katsotaan tarpeelliseksi kohdan 1 säännösten noudattamiseksi. SOLAS-yleissopimuksen liitteen V luvun 14 säännön 2 kohtaa sovelletaan kuitenkin yleissopimuksen liitteen I luvun soveltamisalaan kuuluviin aluksiin, joita ovat kansainvälisillä matkoilla liikennöivät alukset. Matkustaja-alusten turvallisuussäännöistä ja -määräyksistä annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (2009/45/EY, ns. non-SOLAS-direktiivi) tämän säännön soveltamista on laajennettu koskemaan myös direktiivin soveltamisalaan kuuluvia kotimaanliikenteen matkustaja-aluksia. Sääntöä ei kuitenkaan sovelleta esimerkiksi lastialuksiin, joiden bruttovetoisuus on alle 500. SOLAS-yleissopimuksen liitteen V luvun 14 säännöstä ei voi poiketa. Siinä ei kuitenkaan määritetä miehistön vähimmäismäärää. SOLAS-yleissopimus edellyttää ainoastaan, että kansainvälisillä matkoilla liikennöiville aluksille tulee antaa miehitystodistus.

Vahdinpidosta säädetään kansainvälisessä merenkulkijoiden koulutusta, pätevyyskirjoja ja vahdinpitoa koskevassa yleissopimuksessa (SopS 22/1984, jäljempänä STCW-yleissopimus). Lisäksi STCW-yleissopimukseen liittyy merenkulkijoiden koulutusta, pätevyyskirjoja ja vahdinpitoa koskeva säännöstö (SopS 23/1999, jäljempänä STCW-säännöstö). STCW-säännöstö muodostuu kahdesta osasta, joista osa A sisältää STCW-yleissopimuksen määräyksiä koskevat pakolliset vaatimukset, joihin STCW-yleissopimuksen liitteessä viitataan. Osa B sisältää yleissopimuksen liitteen määräyksiä koskevia suositusluonteisia ohjeita. Vahdinpitojärjestelyistä ja noudatettavista periaatteista määrätään STCW-yleissopimuksen säännössä VIII/2. Sen mukaan hallintojen on kiinnitettävä laivanisäntien, päälliköiden, konepäälliköiden ja koko vahtihenkilöstön huomio STCW-säännöstössä esitettyihin vaatimuksiin, periaatteisiin ja ohjeisiin, joita on noudatettava sen varmistamiseksi, että kaikilla merialuksilla pidetään aina vahtia turvallisesti ja jatkuvasti vallitsevia olosuhteita ja edellytyksiä vastaavasti. Lisäksi kyseisessä

säännössä edellytetään, että hallintojen on vaadittava, että päällikkö varmistaa, että vahdinpitojärjestelyt ovat riittävät turvallisen vahdin pitämiseksi ottaen huomioon vallitsevat olosuhteet ja edellytykset. Lisäksi säännössä edellytetään muun muassa, että päällikön alaisuudessa vahtipäälliköt ovat vastuussa aluksen turvallisesta navigoinnista päivystysvuorollaan ja että aluksella pidetään riittävää vahtia tehokkaasti kaikkina aikoina turvallisuussyistä. Vahdinpitomääräyksiä on tarkennettu STCW-säännösten säännössä A-VIII/2. STCW-yleissopimuksen ja -säännösten vahdinpitoa koskevat määräykset on pantu täytäntöön Suomessa Liikenteen turvallisuusviraston vahdinpitoa koskevalla määräyksellä (TRAFI/16654/03.04.01.00/2011).

1.3 Nykytilan arviointi

Nykyisin miehistodistustusta vaaditaan kaikilta aluksilta, jotka kuuluvat laivaväkilain 2 luvun säännösten soveltamisalaan. Liikenteen turvallisuusviraston arvion mukaan turvallisuus ei vaarantuisi, jos kotimaanliikenteen liikennealueella I ja II liikennöivien alusten, joiden bruttovetoisuus on alle 500, laivanisänniltä ei enää vaadittaisi, että he hakevat näille aluksille viraston vahvistamaa vähimmäismiehistystä. Laivaväkilain mukaan liikennealue I käsittää joet, kanavat, satamat, järvet sekä sellaiset sisäsaaristoalueet, jotka eivät ole välittömästi alttiina aavalta mereltä tulevalle merenkäynnille samoin kuin lyhyet suojaamattomat väyläosuudet sisäsaaristossa. Liikennealue II käsittää ulkosaariston ja sellaiset saaristoalueet, jotka ovat välittömästi alttiina aavalta mereltä tulevalle merenkäynnille.

Pieneköjen, bruttovetoisuudeltaan alle 500 olevien alusten vapauttaminen miehistodistustuksen hakemisesta olisi perusteltua, koska pienissä kotimaanliikenteen aluksissa miehistys on usein esimerkiksi kaksi henkilöä ja vuorokauden ympäri liikkuvassa aluksessakin vain neljä. Tämän seurauksena laivanisäntien hallinnollinen taakka vähenisi. Laivanisäntä voisi kuitenkin hakea miehistodistusta, jos aluksen liikenne tai muut olosuhteet ovat sellaiset, etteivät yleiset säännökset sovi olosuhteisiin. Tyypillisesti tällainen tilanne voisi olla yhden hengen miehistys tilanteessa, jossa alusta käytetään erittäin lyhyellä matkalla, esimerkiksi pelkästään joen ylitykseen.

Liikenteen automaatiokehitys on ollut viimeisten vuosien aikana erittäin nopeaa. Suomen tavoitteena on olla tämän kehityksen kärjessä ja varmistaa automaatiokehitykselle paras mahdollinen sääntely- ja toimintaympäristö. Liikenteen automaatiolla on suuret mahdollisuudet parantaa liikenteen turvallisuutta, ympäristöystävällisyyttä ja sujuvuutta. Tarve mahdollistaa merenkulun automaatiokokeilut ilmenee muun muassa 5.5.2017 julkaistussa liikenteen automatisaation ja robotiikan kehittämistoimenpiteiden tiekartasta 2017-2019 (Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisu 10/2017). Tiekartan mukaan Suomen tavoitteena on olla digitaalisen merenkulun johtava maa, jossa datalla luodaan kilpailuetua ja uusia liiketoimintakonsepteja merenkulun tarpeisiin. Tiekartassa todetaan, että Suomeen rakennetaan elinkeinoelämän vetämää liiketoimintaekosysteemiä automaattilaivoille ja -merenkululle. Tavoitteena on luoda vuoteen 2025 mennessä maailman ensimmäinen miehittämättömän merenkulun tuotteet ja palvelut kehittävä ekosysteemi.

Meneillään oleva liikenteen automatisaatio ja robotisaatio vaikuttavat myös meriliikenteeseen. Ulkomailla sekä Suomessa on jo useita kehityshankkeita, joissa tutkitaan mahdollisuuksia kehittää täysin autonomisia tai pitkälle automatisoituja aluksia, joiden tarkoituksena on vähentää kustannuksia ja eliminoida alushenkilökunnan inhimillisen tekijän aiheuttamia virheitä. Tällaisia hankkeita ovat muun muassa Rolls-Roycen, ABB:n ja Wärtsilä Oyj:n automaattialushankkeet, TEKESin arktiset meret -hanke sekä Liikenteen turvallisuusviraston ja muiden toimijoiden yhteinen älykäs kaupunkivesiliikenne -hanke, Älyvesi.

Aluksi automatisaatiokokeilut tapahtuvat siten, että aluksissa on normaali miehitys. Myöhemmässä vaiheessa voi olla tarpeen poiketa tavanomaisista miehitysvaatimuksista. Autonomisiin aluksiin siirrytään vaiheittain. Aikataulua on vaikea arvioida, mutta se ei tapahdu kuitenkaan aivan lähitulevaisuudessa. Tällä hetkellä näyttää siltä, että Suomessa ensimmäiset automatisaatiokokeilut tullaan tekemään kotimaanliikenteessä lossilla tai yhteysaluksella (käytännössä roro-matkustaja-alus). Laivaväkilain aluksen miehitystä ja vahdinpitoa koskevien säännösten soveltamisalan ulkopuolella ovat nykyisin alle 10-metriset alukset, joilla ei kuljeteta lastia tai matkustajia. Sellaisten alusten osalta, joiden pituus ylittää 10 metriä, saattaa myös olla tarve tehdä automatisaatioon liittyviä kokeiluja ja tämän vuoksi olisi tarpeen säätää mahdollisuus luvanvaraisesti poiketa aluksella tietyistä miehitystä ja vahdinpitoa koskevista vaatimuksista. Tällaisia säännöksiä olisivat lain 6 §:n säännökset miehityksen vahvistamisesta ja miehitystodistuksesta, 7 §:n säännökset miehitystodistusta annettaessa huomioon otettavista seikoista, 8 §:n säännökset miehityksestä annettavista ennakkolausunnoista, 9 §:n säännökset laivanisännän ja aluksen päällikön velvollisuuksista miehitystodistuksen ja vähimmäismiehityksen osalta sekä 23 §:n säännökset vahdinpitojärjestelyistä ja vahdissa noudatettavista periaatteista.

On myös ilmennyt tarve uudistaa laivaväen luetteloinnista annetun lain säännöksiä laivaväkiluettelosta ja merimiesluettelosta. Lisäksi olisi selkeämpää siirtää kyseiset säännökset laivaväkilakiin ja kumota laivaväen luetteloinnista annettu laki.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on vapauttaa kotimaanliikenteen liikennealueella I ja II liikennöivät bruttovetoisuudeltaan alle 500 olevat alukset siitä, että niille vahvistetaan miehitystodistus. Valtioneuvoston asetuksella kuitenkin annettaisiin tarkemmat säännökset tällaisten alusten vähimmäismiehityksestä.

Laissa mahdollistettaisiin Liikenteen turvallisuusviraston luvalla laivaliikenteen automatisaatioon liittyviä kokeiluja, joissa aluksen vähimmäismiehitysvaatimuksista ja vahdinpidoista voitaisiin määräaikaaisesti poiketa. Esitys mahdollistaisi kokeiluja erikseen määritellyllä alueella tai reiteillä. Säännökset mahdollistaisivat tällaisia kokeiluja esimerkiksi niin kutsutun Jaa-konneren alueella.

Laissa säädettäisiin Liikenteen turvallisuusviraston toimivallasta antaa toimijoille huomautuksia ja varoituksia, jos toimijat rikkovat laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annetun lain, sen nojalla annettujen säädösten, määräysten tai päätösten velvoitteita. Esityksen tarkoituksena on myös siirtää luettelointilain säännökset laivaväkilain 2 a lukuun ja kumota luettelointilaki.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Vaikutukset meriteollisuudelle ja varustamoille

Lakiehdotuksessa ehdotetaan mahdollisuutta poiketa eräistä laivaväkilain säännöksistä uusien teknisten innovaatioiden kokeilun edistämiseksi. Pitkälle automatisoitujen alusten kokeilemiseksi on tarpeen sallia alusten poiketa miehitystä, miehitystodistuksia ja vahdinpitoa koskevista säännöksistä. Miehitystä ja vahdinpitoa koskeva kokeilulupa ehdotetaan myönnettäväksi Liikenteen turvallisuusviraston harkinnan perusteella siten, ettei meriturvallisuutta tai meriympäristöä vaaranneta.

Lakiehdotus edistäisi merenkulun digitalisaatiota ja robotiikkaa hyödyntäviä kokeiluita aluksen miehistystä koskevan kokeiluluvan avulla. Tämä parantaisi Suomen meriteollisuuden mahdollisuuksia olla edelläkävijänä meriliikenteen digitalisaatiossa alusten automatiikassa. Liikenteen turvallisuusviraston myöntämä kokeilulupa maksaisi n. 630 €. Kokeilulupa myönnettäisiin jokaiseen kokeiluun erikseen enintään kahdeksi vuodeksi. Kokeilujen lukumäärän yhtä toimijaa kohden odotetaan olevan pieni.

Lakiesityksessä ehdotetaan muutoksia velvollisuuteen hakea miehistystodistusta. Nykyisin miehistystodistukset ovat kotimaanliikenteessä toistaiseksi voimassa, eikä varustamoilla ja alusten päälliköillä ole mahdollisuutta pienemmän miehistyksen kokoamiseen liikenne- tai matkakohtaisesti esimerkiksi lyhyelle matkalle. Lakiesitys mahdollistaa sen, että tiettyjen kotimaanliikenteen liikennealueella I ja II liikenneöivien alusten, joiden bruttovetoisuus on alle 500, laivanisäntien ei enää tarvitsisi hakea miehistystodistusta, jos alukseen voidaan soveltaa ns. vähimmäismiehistysvaatimuksia. Vähimmäismiehistysvaatimukset tultaisiin määrittämään valtioneuvoston asetuksessa. Muutos tulisi koskemaan muun muassa kotimaanliikenteessä liikenneöiviä lastialuksia.

Miehistystodistuksista luopuminen vähentäisi sellaisten laivanisäntien hallinnollista taakkaa, joihin voidaan soveltaa vähimmäismiehistysvaatimuksia. Lisäksi muutoksella olisi heille pie-nehkö taloudellinen vaikutus. Kotimaanliikenteen miehistystodistuksen hinta on nykyisin 150 euroa, jota laivanisännän ei enää tarvitsisi maksaa, jos alukseen voidaan soveltaa vähimmäis-miehistysvaatimuksia.

Miehistystodistuksesta luopuminen pienten alusten osalta korostaa kuitenkin myös laivanisäntien ja aluksen päällikön vastuuta miehistyksen asianmukaisuudesta. Vaikka alukseen voidaan soveltaa vähimmäismiehistysvaatimuksia, laivanisännän ja aluksen päällikön on kuitenkin harkittava matkakohtaisesti laivaväkilain 5 ja 9 §:n nojalla, riittääkö vähimmäismiehistysvaatimuksen mukainen miehistys.

3.2 Vaikutukset merenkulkijoihin

Nykyisin laivanisäntä ilmoittaa merenkulkijan meripalvelutiedot Liikenteen turvallisuusviraston ylläpitämään merimiesluetteloon, josta tulee osa liikenteen palveluista annetun lain V osassa tarkoitettua liikenneasioiden rekisteriä. Tästä rekisteristä voidaan tulostaa meripalveluote, joka sisältää merenkulkijan meripalvelutiedot, pätevyystiedot ja koulutustiedot. Meripalveluotteen voi nykyisin tulostaa Liikenteen turvallisuusviraston sähköisestä asiointipalvelusta. Jos merenkulkija tarvitsee allekirjoitetun ja leimalla varustetun meripalveluotteen, hän voi pyytää sen erikseen Liikenteen turvallisuusvirastolta. Meripalveluotteesta ilmenevät merenkulkijan merimiesrekisteriin tallennetut pätevyudet, laivanisännän ilmoittamat meripalvelutiedot ja pätevyysiin liittyvät koulutustiedot. Meripalveluote ei ole merenkulkijan työtodistus eikä ansioluettelo, vaan työtodistuksen antaa merenkulkijalle työnantaja.

Käytännössä Liikenteen turvallisuusvirasto ei ole enää kerännyt rekisteriin työsuhteen aloitus- ja päättymisaikoja, sillä vuonna 2007 voimaan tulleen merimieslain 423/1978 4 §:n muutoksen jälkeen työsopimuksia ei ole enää toimitettu Liikenteen turvallisuusvirastolle siinä määrin kuin ennen vuotta 2007. Sen sijaan ehdotettujen säännösten mukaisesti Liikenteen turvallisuusvirasto keräisi rekisteriin todellisia meripalvelupäiviä, jotka ovat merkityksellisiä tietoja erilaisten pätevyksien myöntämiselle (esimerkiksi edettäessä kokista kokkistuertiksi).

3.3 Vaikutukset veneilijöihin

Sääntelyä kevennettäisiin kotimaanliikenteen huvialusten ja vuokraveneiden osalta. Näiden alusten omistajien ei tarvitsisi jatkossa hakea miehitystodistusta. Tällä on pienehkö taloudellinen merkitys. Miehitystodistuksen hinta on 150 euroa. On arvioitu, että muutoksella ei olisi suurta vaikutusta turvallisuuteen, koska käytännössä tällaista toimintaa harjoittava on kokenut veneilijä.

3.4 Vaikutukset viranomaisiin

Miehitystä ja vahdinpitoa koskevia kokeilulupia ei odoteta haettavan suuria määriä, vaan ainoastaan muutamia eikä niitä ole odotettavissa heti lain tultua voimaan. Kokeilulupiin liittyvä arviointityö ja luvan myöntäminen voidaan tehdä Liikenteen turvallisuusvirastossa nykyisillä resursseilla, joten vaikutus viranomaistoimintaan on hyvin pieni.

Miehitystodistuksista luopuminen kotimaanliikenteen alueella I ja II liikennöivien pienten alusten osalta ehdotetun 6 a §:n mukaisesti vähentäisi jossain määrin miehitystodistusten käsittelemiseen käytettyä aikaa Liikenteen turvallisuusvirastossa.

Liikenteen turvallisuusvirastolle esitetty toimivalta antaa huomautuksia ja varoituksia, kun toimijat toimivat lain säännösten vastaisesti, tehostaisi viraston valvontatoimintaa.

3.5 Turvallisuusvaikutukset

Ehdotetun 13 a §:n mukainen miehitystä ja vahdinpitoa koskeva kokeilulupa myönnettäisiin tapauskohtaisen harkinnan perusteella määrääjäksi ja rajoitetulle alueelle kotimaanliikenteessä suomalaisella aluksella tehtävään kokeiluun. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, ettei alusturvallisuutta tai ympäristöä vaaranneta. Merkittävät negatiiviset vaikutukset estäisivät kokeiluluvan myöntämisen tai edellyttäisivät kokeilulupa-rajotuksia tai muita ehtoja. Kokeilualueet voidaan valita siten, että vaikutukset alusturvallisuuteen ja muuhun meriliikenteeseen olisivat pieniä tai niitä ei olisi ollenkaan. Siten turvallisuuteen ei odoteta kohdistuvan negatiivisia vaikutuksia tai niitä voidaan minimoida poikkeuslupan ehtoilla.

Liikenteen turvallisuusvirasto on arvioinut, että kotimaanliikenteen alueella I ja II liikennöivien pienten alusten miehitystodistuksesta luopumisella ehdotetun 6 a §:n mukaisesti ei olisi negatiivisia turvallisuusvaikutuksia. Miehistön kokoonpano ja pätevyudet määriteltäisiin 6 a §:n nojalla annettavassa valtioneuvoston asetuksessa ja ne vastaisivat käytännössä nykyistä miehitystodistukseen perustuvaa käytäntöä.

3.6 Vaikutukset ympäristöön

Kokeiluluvan myöntämisen yhteydessä tehtäisiin arviointi meriympäristöön kohdistuvista vaikutuksista ja riskeistä. Kokeilualueet pyritään valitsemaan siten, että riskit ja vaikutukset ympäristöön olisivat mahdollisimman pieniä. Merkittävät negatiiviset vaikutukset estäisivät kokeiluluvan myöntämisen tai edellyttäisivät kokeilulupa-rajotuksia tai muita ehtoja. Kokeilulupien myöntämisestä ei siten odoteta ympäristöön kohdistuvan merkittäviä negatiivisia vaikutuksia.

4 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu liikenne- ja viestintäministeriössä yhteistyössä Liikenteen turvallisuusviraston kanssa. Esityksestä pyydettiin lausuntoja ja lausunnot saatiin Ahvenanmaan maakuntahallitukselta, Liikennevirastolta, Liikenteen turvallisuusvirastolta, oikeusministeriöltä, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöltä, Suomen laivanpäällästyliitilta, Suomen merimiesunionilta, Suomen

matkustajalaivayhdistys ry:ltä, Suomen Varustamot ry:ltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä. Lisäksi Auto- ja kuljetusalan työntekijäliitto AKT ry ja Suomen Yrittäjät ilmoittivat, ettei heillä ole lausuttavaa.

Bruttovetoisuudeltaan alle 500 olevat alukset

Pääosa lausunnon antajista kannatti ehdotusta keventää miehityssääntelyä bruttovetoisuudeltaan alle 500 olevilta aluksista. Työ- ja elinkeinoministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, Suomen merimiesunioni ja Suomen Varustamot kannattivat ehdotusta, jonka mukaan kotimaanliikennealueilla I ja II liikennöivien alle 500 brt alusten vähimmäismiehityksestä säädettäisiin asetuksella. Suomen merimiesunionin mukaan vähimmäismiehitys tulee kuitenkin määrittellä asetuksessa kaikkien toimien, niin päällystön kuin miehistönkin osalta. Suomen matkustajalaivayhdistys ry katsoi, että rajoitetussa liikenteessä säilytetään mahdollisuus yksinajoon nykyisten määräysten mukaisesti.

Sosiaali- ja terveysministeriö piti launnossaan hyvänä sitä, että ehdotus vähentää laivanisännän hallinnollista taakkaa poistamalla osalta aluksista miehitystodistuksen hakemisen ja miehityksen vahvistamisen. Se myös katsoi launnossaan, että valtioneuvoston asetuksella tulisi säätää mahdollisimman kattavasti eri alustyyppit huomioon ottaen miehitysvaatimuksista, jotta turvattaisiin aluksilla työskentelevien turvallisuus.

Suomen laivanpäällystöliitto vastusti ehdotusta tältä osin ja katsoi, että vähimmäismiehityksen vahvistaminen edellyttää tapauskohtaista valmistelua ja yhteistyötä viranomaisten kanssa, kuten esimerkiksi velvollisuutta pyytää ennen miehityksen vahvistamista työsuojeluviranomaisen ja asianomaisten valtakunnallisten merenkulun työmarkkinajärjestöjen lausunto. Suomen laivanpäällystöliitto katsoo, että vähimmäismiehityksestä ei ole esityksessä asetettu riittävän tarkkoja määrytyksiä, jotta siitä poikkeamista voitaisiin määrittellä rangaistavaksi. Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa, että esityksen tarkoitus on, että lukuun ottamatta kotimaanliikenteessä liikennöiviä vuokraveneitä ja huvialuksia vähimmäismiehitys on määritelty aina miehitystodistuksessa tai lain nojalla annetuissa säännöksissä.

Suomen laivanpäällystöliitto kritisoi voimassa olevaa 9 §:n 2 momentin säännöksiä epätarkkuudesta. Esityksen jatkovalmistelussa säännöstä on pyritty selkeyttämään ottamalla huomioon säännöksen esityöt (HE 250/2009) ja säännöstä on selkeytetty siten, että aluksen päällikön on matkakohtaisesti huolehdittava siitä, että alus on miehitetty vallitsevat olosuhteet huomioon ottaen turvallisesti.

Liikenteen automatisaatioon liittyvät miehitystä koskevat kokeiluluvat

Automatisaatioon liittyviin ehdotettuihin kokeilulupiin suhtautuivat positiivisesti Suomen Varustamot. Suomen merimiesunioni katsoi, että ennen kokeiluluvan myöntämistä Liikenteen turvallisuusviraston tulisi pyytää lausuntoa työmarkkinajärjestöiltä. Ehdotuksen jatkovalmistelussa tätä ei ole sisällytetty esitetykseen, sillä kokeilulupamenettely on haluttu pitää mahdollisimman yksinkertaisena. Suomen laivanpäällystöliitto katsoo, että kokeilulupa tulisi myöntää vain alle 10 metrisille aluksille ja että kokeilun tulisi olla määräaikainen ja toteuttaa selkeästi rajatulla alueella, jossa muuta vesiliikennettä ei ole. Kokeiluun käytettävältä alukselta tulisi kieltää sellainen polttoaine, joka kokeilun mahdollisesti epäonnistuessa aiheuttaisi ympäristövahinkoja kokeilualan luonnolle tai sen välittömään läheisyyteen. Edelleen laivanpäällystöliiton mielestä kokeilualuksella olevan miehistön turvallisuus tulee varmistaa ja vastuu vähimmäismiehityksestä ja sen toteuttamisesta kokeilussa tulisi asettaa Liikenteen turvallisuusvirastolle. Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa, että ehdotettujen kokeilulupien myöntämisen edellytyksenä on, että alusturvallisuutta tai ympäristöä ei vaaranneta eikä tarkoituksena ole

mahdollistaa kokeilulupia vain pienille alle 10 metrisille aluksille. Liikenteen turvallisuusvirastolla on harkintavaltaa kokeiluluvan myöntämisessä sekä kokeilulupaan liitettävien ehtojen osalta. Esityksen tarkoituksena on, että myös miehitystä koskevissa kokeiluissa laivanisäntään ja aluksen päällikköön soveltuvat lain 5 §:n säännökset sekä 9 §:n vastuusäännökset miehitystodistusta ja vähimmäismiehitystä lukuun ottamatta. Liikenteen turvallisuusvirasto esitti lausunnossaan huomioita kokeilulupia koskevan säännöksen osalta ja kyseistä pykälää on tarkennettu esityksen jatkovalmistelussa.

Laivaväen luetteloinnista annetun lain kumoaminen

Tarvittavien säännösten siirtämistä laivaväen luettelointilaista laivaväkilakiin kannattivat Suomen Varustamot ja Suomen merimiesunioni. Suomen merimiesunioni vastusti sitä, että ehdotettujen säännösten nojalla Liikenteen turvallisuusvirastolla ei olisi enää velvollisuutta kerätä työsuhteen aloitus- ja päättymistietoja. Se myös katsoi, että esitykseen tulee sisällyttää arvio esityksen vaikutuksista aluksilla työskentelevien merenkulkijoiden kannalta. Esityksen jatkovalmistelussa esitykseen lisättiin arvio ehdotettujen muutosten vaikutuksesta merenkulkijoihin. Merimiesunioni ehdotti, että 26 f §:n 4 momentin säännös Liikenteen turvallisuusviraston harkintavallasta rekisteriin merkittävien tietojen osalta poistettaisiin. Esityksen jatkovalmistelussa säännös on kuitenkin katsottu tarkoituksenmukaiseksi ja sitä on täsmennetty.

Oikeusministeriö esitti lausunnossaan huomioita tarpeesta tarkentaa aluksen päällikön 9 §:n mukaista vastuuta koskevia säännöksiä sekä ehdotettuja rangaistussäännöksiä. Myös Suomen laivanpäällystöliitto katsoi, että ehdotettuja rangaistussäännöksiä pitää tarkentaa. Esitetyt huomiot on otettu huomioon rangaistussäännösten jatkovalmistelussa.

Suomen merimiesunioni kannatti 32 a §:än ehdotettua Liikenteen turvallisuusviraston toimivaltaa antaa huomautuksia ja varoituksia silloin, kun lain säännöksiä ei noudateta.

Merityösopimuslain 3 §:n kumoamista kannattivat Suomen Varustamot sekä työ- ja elinkeinoministeriö.

5 Esityksen suhde Ahvenanmaan itsehallintoon

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:ssä kuvataan Ahvenanmaan lainsäädäntövaltan piiriin kuuluvat kysymykset. Tämän esityksen kannalta keskeisiä kohtia ovat pykälän 21 ja 22 kohdat, jotka koskevat muun muassa kanavia, veneliikennettä, paikallisen meriliikenteen väyliä sekä elinkeinotoimintaa. Lain 27 § määrittää valtakunnan lainsäädäntövaltan piiriin kauppamerenkulun ja kauppamerenkulun väylät sekä ilmailun. Lain 29 §:n mukaan valtakunnan lainsäädäntövaltan piiriin kuuluu mm. alusrekisteri, jonka osalta maakuntapäivien suostumuksella voidaan lainsäädäntövalta kokonaan tai osittain siirtää lailla maakunnalle. Ahvenanmaan itsehallintolain 27 §:n 13 kohdan mukaan kauppamerenkulku kuuluu valtakunnan lainsäädäntövaltaan. Siten myös alusten turvallisuusjohtaminen (miehitys ja vahdinpito) kuuluvat myös valtakunnan lainsäädäntövaltaan.

5.1 Riippuvuus muista esityksistä

Ehdotettujen lainmuutosten on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2018 samaan aikaan kuin liikennepalveluista annetun lain muutokset (HE 145/2017 vp), jotka eduskunta hyväksyi maaliskuussa 2018. Hallituksen esityksen HE 145/2017 vp perusteella eduskunta hyväksyi myös lain laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annetun lain muuttamisesta. Se muuttaa lain 1, 3, 22, 15 ja 39 §:ää, joihin myös tämä hallituksen esitys ehdottaa muutoksia.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annetun lain muuttamisesta

1 §. Lain soveltamisala. Esityksen mukaan lain 2 a lukuun siirrettäisiin voimassa olevan laivaväen luettelointilain säännökset muutettuna, ja tästä syystä lain soveltamisalaa koskevan pykälän 1 momenttiin lisättäisiin, että laissa säädetään myös miehistön luetteloinnista sekä ilmoitusvelvollisuudesta liikenneasioiden rekisteriin. Tässä esityksessä on otettu huomioon eduskunnan maaliskuussa 2018 hyväksymät muutokset lain soveltamisalaan (HE 145/2017).

2 §. Määritelmät. Määritelmiin tehtäisiin tarkennuksia ja päivitetäisiin lakien säädöskokoelmanumeroita. Pykälän 5 kohtaan, jossa määritellään ISM-säännöstö, tehtäisiin tekninen muutos siten, että kohdassa käytettäisiin termiä ISM-asetus koko asetuksen nimen sijaan. ISM-asetus on määritelty 1 §:n 2 momentissa. Lisäksi määritelmään lisättäisiin, että kyse on IMO:n säännöstöstä.

Pykälän 16 kohtaan vuokraveneen määritelmään päivitetäisiin viittaus huviveneiden turvallisuudesta ja päästövaatimuksista annettuun lakiin (1712/2015).

Kohdan 26 määritelmä kumottaisiin tarpeettomana, koska laissa ei enää viitattaisi kalastuslajien luokkiin.

Pykälän 28 kohtaan, jossa määritellään koulutus, päivitetäisiin viittaukset voimassa olevaan lainsäädäntöön. Lisäksi määritelmässä viitattaisiin liikenteen palveluista annettuun lakiin (320/2017), jonne siirtyvät merenkulun pätevyyskysymyksiä koskevat säännökset (HE 145/2017).

Pykälän 30 kohdan meripalvelun määritelmään tehtäisiin vastaava laajennus kuin liikenteen palveluista annetun lain II osan 10 lukuun on esitetty tehtäväksi (HE 145/2017 vp). Sen mukaan meripalveluksi voitaisiin laskea myös palvelu sellaisessa huvikäytössä olevalla aluksella, jonka bruttovetoisuus on vähintään 500, sellaisessa toimessa, johon vaaditaan STCW-yleissopimuksen mukainen pätevyyskirja. Suomessa huvialusten bruttovetoisuus on määritelmällisesti alle 500, mutta muiden lippujen alla on huvialuksia, joiden bruttovetoisuus on vähintään 500 ja toiminta rinnastettavissa kaupalliseen toimintaan.

3 §. Viittaukset muuhun lainsäädäntöön. Eduskunnan hyväksymässä tämän pykälän muutoksessa (HE 145/2017) pykälän 3 ja 4 momentti kumotaan. Tämän perusteella tässä esityksessä pykälään ehdotetaan uutta 3 momenttia. Se olisi informatiivinen viittaus liikenteen palveluista annettuun lakiin (320/2017), jossa säädetään merenkulun pätevyyksistä ja liikenneasioiden rekisteristä.

4 §. Luvun soveltamisala. Pykälän 3 momentti ehdotetaan kokonaan muutettavaksi. Momentin 1-5 kohtia ei muutettaisi, mutta lain 3 kohdassa lossin ruotsinkielinen termi korjattaisiin. Momenttiin ehdotetaan uutta 7 kohtaa, jolla 2 luvun soveltamisalasta suljettaisiin pois proomut ja ruoppaajat, joilla ei ole omaa kuljetuskoneistoa. Proomut ovat määritelmän mukaan aluksia, joilla ei ole omaa kuljetuskoneistoa, eivätkä ne siten liiku itsenäisesti. Proomussa ei ole miehistöä samalla tavalla kuin itsenäisesti liikennöivissä aluksissa ja proomussa työskentelevät henkilöt ovat usein proomua hinaavan aluksen miehistöä, jonka pätevyysvaatimukset on vahvistettu hinaajan miehitystodistuksessa. Ruoppaaja, jossa ei ole omaa kuljetuskoneistoa, on

miehityksen ja pätevyysvaatimusten osalta verrattavissa proomuun ja sitä siirretään paikasta toiseen hinaamalla. Jos proomussa tai ilman omaa kuljetuskoneistoa olevassa ruoppaajassa työskentelee sellainen henkilö, joka ei ole toisen aluksen miehistöä, ei häneltä kuitenkaan ole tarpeen vaatia erityisiä merenkulun pätevyysvaatimuksia. Tällainen henkilö on tyypillisesti vesirakennusammattilainen, jolla on kokemusta ja tietämystä vesillä työskentelystä. Proomussa ja ilman kuljetuskoneistoa olevassa ruoppaajassa ei siten ole tarvetta miehityksen vahvistamiselle. Ruoppaajat, joissa ei ole omaa kuljetuskoneistoa, suljetaan myös pätevyysvaatimusten ulkopuolelle liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) muutoksessa (HE 145/2017 vp). Kyseisessä hallituksen esityksessä on tehty myös rajaus proomujen osalta niin, että proomussa pätevyysvaatimuksia sovelletaan vain radiohenkilökuntaan. Uuden 7 kohdan lisääminen pykälän 3 momenttiin edellyttää teknistä muutosta voimassa olevaan 6 kohtaan.

6 §. *Miehityksen vahvistaminen ja miehitystodistus.* Pykälän 1 ja 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi sekä pykälään ehdotetaan lisättäväksi 6 momentti. Voimassa olevat 2, 4 ja 5 momentit säilyisivät muuttamattomina. Selvyyden vuoksi koko pykälä ehdotetaan muutettavaksi.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisäystä ”ellei jäljempänä muuta säädetä”, mikä on tarpeen siitä syystä, että lakiin ehdotetaan sääntelyn keventämiseksi lisättäväksi 6 a §:n säännöksiä, jotka mahdollistaisivat sen, ettei miehitystä olisi kaikissa tapauksissa velvollisuutta hakea ja vahvistaa. Lisäksi 1 momenttiin lisättäisiin säännös, jonka mukaan *kotimaanliikenteen* huvialuksille ja vuokraveneille ei vahvistettaisi miehitystä. Miehitystodistusvaatimuksesta luovutettaisiin näiden alusten osalta sääntelyn keventämiseksi. Huviveneitä koskien ei ole vaatimusta miehityksen vahvistamisesta ja huvialuksia voitaisiin käyttötarkoituksensa perusteella kohdella samoin. Tässä laissa tarkoitettu vuokravenetoiminta on huvikäyttöön miehityttynä vuokrattavilla aluksilla tapahtuvaa pienimuotoista liiketoimintaa tai harrastustoimintaa. Käytännössä kotimaanliikenteen vuokraveneen miehitys on käsittänyt päällikön ja joissakin tapauksissa kansimiehen, jolta ei ole vaadittu pätevyyskirjaa.

Pykälän 3 momenttia ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että momentin tarkoitus tulisi selvemmin esiin. Momentin alkuun lisättäisiin täsmennys siitä, että kansainvälisen liikenteen vuokraveneitä ja huvialuksia lukuun ottamatta aluksen ensimmäistä miehitystä vahvistettaessa tai silloin, kun miehitykseen tehdään oleellisia muutoksia, miehitys vahvistetaan aluksi määräajaksi. Sellaiset olosuhteiden muutokset, jotka voivat vaikuttaa miehitykseen, saattavat liittyä satamakäyntien tiheyteen ja lastaustapahtumien vaativuuteen tai muihin miehityksen vahvistamisen yhteydessä selvitettäviin asioihin. Nämä selvitettävät asiat perustuvat IMO:n yleiskokouksen päätöslauselmaan A.1047(27), jonka perusteella Liikenteen turvallisuusvirasto laatii hakemuslomakkeen ja vahvistaa miehityksen. Kyse ei ole uudesta sääntelystä, vaan termi määräaika selventäisi nykykäytäntöä. Työsuojeluviranomaisen ja valtakunnallisten työmarkkinajärjestöjen lausunnot pyydetään ennen kuin alukselle vahvistetaan miehitys ja myönnetään miehitystodistus. Lausuntoa ei kuitenkaan tarvitsisi pyytää tapauksissa, joissa miehitystodistus uusitaan sellaisenaan ilman muutoksia. Jos miehitystodistus uusitaan voimassaolon päättyessä siten, ettei miehitykseen ehdoteta muutoksia, aluksen liikennealue ei ole muuttunut, eikä muissakaan hakemuslomakkeessa yksilöidyissä tiedoissa ole tapahtunut merkittäviä muutoksia, aiheuttaa lausuntojen pyytäminen hallinnollista taakkaa viranomaisille ja järjestöille. Lausunnonantaja on jo aiemmin tutkinut asian ja antanut siitä lausuntonsa, joka voidaan katsoa edelleen päteväksi.

Pykälään siirrettäisiin uudeksi 6 momentiksi voimassa olevan lain 22 §:n 1 momentin vaatimus alkuperäisen miehitystodistuksen säilyttämisestä aluksella ja vaatimus miehitystodistuksen kopion säilyttämisestä laivanisännän hallussa. Kyseisen 22 §:n 2 momentti on siirretty lii-

kenteen palveluista annettavaan lakiin (HE 145/2017 vp) ja 1 momentti olisi tarkoituksenmukaista siirtää 6 §:ään.

6 a §. *Kotimaanliikenteen liikennealueilla I ja II liikennöivän bruttovetoisuudeltaan alle 500 olevan aluksen miehitys.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 6 a §, jolla kevennettäisiin sääntelyä vapauttamalla kotimaan liikennealueilla I ja II liikennöivät alukset, joiden bruttovetoisuus on alle 500, velvollisuudesta hakea miehityksen vahvistamista ja miehitystodistusta. Jatkossa miehitystodistus korvattaisiin yleisillä vähimmäismiehitysvaatimuksilla, jotka annettaisiin valtioneuvoston asetuksella. Pienehköjen, bruttovetoisuudeltaan alle 500 olevien alusten vapauttaminen miehitystodistuksen hakemisesta on perusteltua, koska pienissä kotimaanliikenteen aluksissa miehitys on usein esimerkiksi kaksi henkilöä ja vuorokauden ympäri liikkuvassa aluksessakin vain neljä. Laivanisäntä voisi kuitenkin hakea miehitystodistusta, jos aluksen liikenne tai muut olosuhteet ovat sellaiset, etteivät yleiset asetuksella säädettävät vähimmäismiehitysvaatimukset sovi olosuhteisiin. Tyypillisesti tällainen tilanne voisi olla yhden hengen miehitys.

Pykälän 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettujen alusten 5 §:n mukaisesta turvallisesta vähimmäismiehityksestä ja siihen liittyvistä pätevyysvaatimuksista. Asetuksen vähimmäismiehitystä määritettäessä otettaisiin huomioon aluksen tyyppi, aluksen koko, matkustajien määrä, vuorokautinen ajoaika ja muut järjestelyt. Muita järjestelyjä olisivat esimerkiksi hinaus ja koneistojen hallintapaikat. Alusta miehitettäessä vähimmäismiehityksen mukaisesti on laivanisännän tai aluksen päällikön noudatettava kuitenkin laivaväkilain 5 ja 9 §:n sekä miehitysasetuksen 4 ja 5 §:n vaatimuksia. Aluksen miehittäminen asetuksen mukaisella vähimmäismiehityksellä voisi tulla kyseeseen esimerkiksi silloin, kun alus ajaa säännöllisellä reitillä eikä ole muita tekijöitä, jotka vaatisivat miehistön määrän lisäämistä. Olosuhteet aiotulla matkalla tai reitillä voivat kuitenkin edellyttää henkilöstömäärän lisäämistä. Aluksen päällikkö on yllä mainittujen pykälien mukaan velvollinen arvioimaan, pitääkö henkilöstömäärää lisätä.

9 §. *Laivanisännän ja aluksen päällikön velvollisuudet.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä otettaisiin huomioon ehdotettu uusi 6 a §, jonka mukaan tiettyjen alusten vähimmäismiehityksestä voitaisiin säätää valtioneuvoston asetuksella. Lisäksi säännöstä korjattaisiin muutosten johdosta kielellisesti. Pykälän 1 kohtaan lisättäisiin maininnat siitä, että laivanisännän on huolehdittava siitä, että aluksella on 6 tai 6 a §:n mukaisesti myönnetty miehitystodistus taikka 6 a §:n nojalla valtioneuvoston asetuksella säädetty vähimmäismiehitys.

Myös 2 momenttiin tehtäisiin tarvittava lisäys koskien 6 a §:n nojalla säädettyä vähimmäismiehitystä. Jos aluksella on valtioneuvoston asetuksella säädetty vähimmäismiehitys, ei aluksessa tarvitsisi olla miehitystodistuksen mukaista miehitystä.

Muutoin ehdotettu 2 momentti vastaisi voimassa olevaa lainsäädäntöä. Voimassa olevassa 2 momentissa säädetään aluksen päällikön velvollisuudesta huolehtia siitä, että alus on miehitetty vallitsevat olosuhteet huomioon ottaen turvallisesti. Voimassa olevan säännöksen valmistelutöiden (HE 250/2009 s. 66) mukaan päällikön on tällöin varmistettava, että aluksen laivaväen lukumäärä, kokoonpano ja käyttö *jokaisella matkalla* on sellainen, että aluksen kuljettaminen, huolto, turvallisuustoiminnot, kiinnittäminen ja taloushuolto toimivat. Aluksen päällikön tulee siis matkakohtaisesti huolehtia, että alus on miehitetty turvallisesti ja tästä lisättäisiin maininta 2 momenttiin.

11 §. *Miehityksen muuttaminen.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi laivanisännälle velvollisuus hakea tarvittaessa alukselle uusi miehitystodistus. Voimassa olevassa 1 momen-

tissa säädetään vain siitä, että muutoksista tulee ilmoittaa Liikenteen turvallisuusvirastolle. Uutta miehitystodistusta olisi haettava esimerkiksi silloin, kun miehitystodistuksen myöntämisen perusteena olleissa tiedoissa tai miehitystodistukseen merkityissä tiedoissa tapahtuu muutoksia. Miehitystodistuksen myöntämisen perusteena olevista tiedoista säädetään voimassa olevan miehitysasetuksen 2 §:ssä. Ehdotettu muutos ei muuttaisi nykyistä käytäntöä.

Pykälän 2 momentin muutos vastaisi 6 §:n 3 momenttiin tehtyä muutosta. Lisäksi momenttiin lisättäisiin tieto siitä, että miehitystodistus voidaan antaa myös toistaiseksi voimassa olevaksi. Nykyisinkin miehitystodistus voidaan antaa kotimaanliikenteessä toistaiseksi voimassa olevana, sillä voimassaoloajoista säädetään tarkemmin miehitysasetuksessa. Momentissa säädetään lisäksi siitä, että muutosta voi hakea, jos kyseessä on alus, jonka vuotuinen käyttöaika on lyhyempi kuin kuusi kuukautta, täyden purjehduskauden jälkeen. Tällä tarkoitetaan, että jos purjehduskausi on lyhyempi kuin kuusi kuukautta, muutosta voisi hakea jo täyden purjehduskauden jälkeen.

Lisäksi pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti, johon siirrettäisiin voimassa olevan miehitysasetuksen 6 §:n 3 momentti. Sen mukaan, jos aluksella toistuvasti rikotaan laivaväen lepoaikoja koskevia säännöksiä, Liikenteen turvallisuusviraston olisi työsuojeluviranomaisen pyynnöstä arvioitava aluksen vähimmäismiehitys uudelleen.

Nykyinen pykälän 3 momentti siirtyisi 4 momentiksi.

12 §. *Miehitystodistuksesta poikkeaminen.* Pykälän 1 momenttia täsmennettäisiin siten, että vahvistetusta miehityksestä poikkeamisen perusteena olisi laivanisännän hakemus. Hakemuksessa laivanisäntä selvittää perusteluineen tarpeen poiketa miehityksestä. Hakemuksen perusteella Liikenteen turvallisuusvirasto arvioi tapauksen meriturvallisuuden ja meriympäristön pilaantumisen ehkäisyn kannalta ja myöntää arviointinsa perusteella oikeuden poiketa miehitystodistuksella vahvistetusta miehityksestä.

13 §. *Miehitystodistuksessa määrätystä pätevydestä poikkeaminen.* Pykälän 4 momentti kumottaisiin, koska eduskunta on hyväksynyt liikenteen palveluista annettuun lakiin (HE 145/2017 vp) sääntelyä liikenneasioiden rekisteristä, joka kattaisi myös merimiesluetteloon tallennettavat tiedot, eikä asiasta ole tarpeen säätää tässä laissa.

13 a §. *Miehitystä ja vahdinpitoa koskeva kokeilulupa.* Aluksen miehitystä ja vahdinpitoa koskevilla kokeiluluvilla edistettäisiin laivaliikenteen automatisaatioon ja teknisiin innovaatioihin liittyviä kokeiluita.

Liikenteen turvallisuusvirasto voisi päätöksellään myöntää hakijalle luvan, että aluksella voidaan olla noudattamatta tämän lain 6 §:n säännöksiä miehityksen vahvistamisesta ja miehitystodistuksesta, 6 a §:n nojalla annettuja säännöksiä aluksen vähimmäismiehityksestä ja siihen liittyvistä pätevyysvaatimuksista, 7 §:n säännöksiä miehitystodistusta annettaessa huomioon otettavista seikoista, 9 §:n säännöksiä laivanisännän ja aluksen päällikön velvollisuuksista miehitystodistuksen ja vähimmäismiehityksen osalta tai 23 §:n säännöksiä vahdinpitojärjestelyistä ja vahdissa noudatettavista periaatteista. Liikenteen turvallisuusviraston myöntämän luvan perusteella hakija voisi lisäksi olla noudattamatta myös mainittujen pykälien nojalla annettuja säännöksiä. Valtioneuvoston asetuksella on annettu tarkempia säännöksiä miehityksen vahvistamista koskevassa hakemuksessa esitettävistä seikoista ja miehitystodistuksen voimassaoloajasta (6 §:n 5 mom.) sekä miehitystodistusta annettaessa huomioon otettavista seikoista (7 §:n 5 mom.). Liikenteen turvallisuusvirasto antaa STCW-yleissopimuksen täytäntöönpanemiseksi tarkempia määräyksiä vahdinpidosta ja reittisuunnittelusta. Virasto antaa tarkempia määräyksiä myös muun kuin STCW-yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvan aluksen vah-

dinpidosta ja reittisuunnittelusta. Kokeilulupa olla noudattamatta ehdotetun pykälän 1 momentissa mainittuja säännöksiä voitaisiin myöntää, jos se on tarpeen aluksen miehitykseen ja vahdinpitoon liittyvien uusien teknisten ratkaisujen kokeilemiseksi ja muiden pykälässä ehdotettavien edellytysten täytyessä.

Ehdotetussa 1 momentissa luetellaan säännöksiä, joista Liikenteen turvallisuusvirasto voisi kokeiluluvassa oikeuttaa hakijan poikkeamaan. Kokeilusta riippuen virasto oikeuttaisi hakijan poikkeamaan tarvittavista säännöksistä. Kokeiluluvan sisältö riippuisi suoritettavasta kokeilusta, esimerkiksi käytettävästä tekniikasta ja kokeilun muista järjestelyistä, kokeilualuksen koosta sekä alueesta, jolla kokeilu tehdään. Kokeiluissa käytettävät järjestelyt, jotka liittyvät esimerkiksi varajärjestelmiin ja onnettomuustilanteiden toimintasuunnitelmiin ovat tärkeitä arvioitavia seikkoja, kun Liikenteen turvallisuusvirasto arvioi tapauskohtaisesti kokeiluluvan ehtoja. Ehdotetussa 1 momentissa todettaisiin, että myöntäessään 1 momentissa tarkoitetun kokeiluluvan Liikenteen turvallisuusvirasto ei vahvista miehitystä lain 6, 7 ja 8 §:ssä säädetyllä tavalla.

Ehdotetun 2 momentin mukaan kokeilulupa voidaan myöntää rajoitetulle alueelle kotimaanliikenteessä suomalaisella aluksella tehtävään kokeiluun. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, ettei alusturvallisuutta tai ympäristöä vaaranneta. Liikenteen turvallisuusvirasto voisi tarvittaessa pyytää lausuntoja esimerkiksi Rajavartiolaitokselta, Liikennevirastolta sekä luotsattavilla välillä myös Finnpilot Oy:ltä. Lausuntoa voitaisiin pyytää myös Suomen ympäristökeskus SYKE:ltä. Kokeiluluvan myöntämisen yhteydessä tehtäisiin arviointi meriympäristöön kohdistuvista vaikutuksista ja riskeistä. Merkittävät negatiiviset vaikutukset estäisivät kokeiluluvan myöntämisen tai edellyttäisivät kokeilulupaan rajoituksia tai muita ehtoja. Meriturvallisuuden ja ympäristön pilaantumisen ehkäisyn varmistamiseksi kokeilulupa voitaisiin myöntää harkinnan perusteella rajoitetulle alueelle kotimaanliikenteessä Suomen lipun alla olevalle alukselle. Rajoitettu alue voi olla myös esimerkiksi tietty reitti. Kokeilulupaa harkittaessa otettaisiin myös huomioon aluksen mahdollisesti aiheuttama vaara muulle liikenteelle tai ympäristölle. Tarve säännöksistä poikkeamiseen arvioidaan koskevan 1 momentissa mainittuja säännöksiä. Näitä ovat esimerkiksi luopuminen 6 §:n mukaisesta miehityksen vahvistamismenettelystä tai miehitystodistuksen säilyttämisestä aluksella. Lisäksi voi olla tarpeen poiketa joistakin lain 23 §:n säännöksistä ja Liikenteen turvallisuusviraston vahdinpitomääräyksen (TRAFI/16654/03.04.01.00/2011) vaatimuksista, jotka liittyvät merivahdin kokoonpanoon. Laivaväkilain 23 §:n mukaan aluksessa on pidettävä vahtia, mutta kokeiluissa voi olla tarpeen kokeilla vahdinpitoa maista käsin. Kokeilulupa olisi aluskohtainen.

Edelleen kokeiluluvan myöntämisen edellytyksenä olisi, ettei luvan myöntäminen ole vastoin Suomea sitovia merenkulun kansainvälisiä velvoitteita. Liikenteen turvallisuusviraston tulisi selvittää kokeiluluvan myöntämisen yhteydessä, että suunniteltu kokeilu ei ole vastoin Suomen kansainvälisiä velvoitteita.

Ehdotetun 3 momentin mukaan kokeilulupa myönnettäisiin korkeintaan kahdeksi vuodeksi, eikä sitä voitaisi uudistaa samaan kokeiluun. Säännöksellä halutaan estää se, että kokeiluista muodostuisi vallitseva käytäntö. Ennen luvan myöntämistä Liikenteen turvallisuusviraston on ilmoitettava luvan myöntämisestä liikenne- ja viestintäministeriölle, joka seuraa myönnettyjen kokeilulupien määrää. Liikenteen turvallisuusviraston on valvottava kokeiluluvan mukaista merenkulkua ja kokeiluluvan noudattamista 32 §:n ja ehdotetun 32 a §:n mukaisesti.

13 b §. Kokeiluluvan peruuttaminen. Pykälässä säädettäisiin siitä, että viimeisenä valvontakeinona Liikenteen turvallisuusvirasto voisi peruuttaa 13 a §:ssä tarkoitetun kokeiluluvan. Kokeilulupa voitaisiin peruuttaa, jos luvanhaltija toistuvasti toimii vastoin luvan ehtoja tai muutoin toimii kokeilutoiminnassaan tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai mää-

räysten vastaisesti. Ennen luvan peruuttamista luvanhaltijalle olisi annettava kohtuullinen aika korjata kokeilutoiminta kokeiluluvan sekä säännösten ja määräysten mukaiseksi. Ennen luvan peruuttamista Liikenteen turvallisuusvirasto voisi käyttää 32 a §:ssä säädettyjä huomautusta ja varoitusta.

14 §. Poikkeukset liikennealueista. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi maininta rannikkovaltion mahdollisuudesta vastustaa miehityksen ja pätevyysien rinnastusta kotimaanliikenteeseen silloin, kun alukselle myönnetään väliaikaisesti lupa toimia rajatulla alueella ulkomailla kotimaanliikenteen pätevyyksillä. Rannikkovaltiolla tarkoitetaan STCW-yleissopimuksen toista osapuolta, jonka kanssa Liikenteen turvallisuusvirasto on tehnyt sopimuksen liikennöinnistä sen alueella. STCW-yleissopimuksen muutoksissa, jotka tulivat kansainvälisesti voimaan 1.1.2012 ja Suomessa 1.3.2013, rannikkovaltioille annettiin lisää oikeuksia puuttua rannikkoilmaan liikennöivien ulkomaalaisten alusten miehistöjen pätevyysiin. Poikkeukset liikennealueista koskevat tyypillisesti vesirakennusprojekteja satama- tai väyläalueella, jossa työskennellään pienellä alueella rannan tuntumassa.

15 §. Huvialuksen päällikön pätevyys. Pykälän 1 momentti vastaisi eduskunnan hyväksymää muutosta 1 momenttiin (HE 145/2017), jossa laivaväen pätevyysiaikeita koskevat säännökset on siirretty liikenteen palveluista annettuun lakiin lukuun ottamatta laivaväkilain 15 §:ssä säädettyä huvialuksen päällikön pätevyyttä. Huvialus on huvikäyttöön tarkoitettu alus, joka on kooltaan yli 24 metriä, mutta bruttovetoisuudeltaan alle 500.

Ehdotetussa uudessa 2 momentissa säädettäisiin, että huvialuksen kuljettajilta vaaditun kansainvälisen huviveneen kuljettajan pätevyyskirjan hakemiseen, myöntämiseen, voimassaoloon ja uusimiseen sovellettaisiin liikenteen palveluista annetun lain II osan 10 luvun 12, 14 ja 18 §:n säännöksiä.

Mainitun 12 §:n mukaan liikenteen turvallisuusvirasto myöntää hakemuksesta pätevyyskirjan ja tallentaa sitä koskevat tiedot liikenneasioiden rekisteriin. Edelleen säännöksen mukaan pätevyyskirjan myöntämisen edellytyksenä on, että hakija iältään, terveydeltään, tiedoiltaan, taidoiltaan, koulutukseltaan ja kokemukseltaan täyttää pätevyyskirjan saamiseksi asetetut pätevyysvaatimukset. Hakijan on myös esitettävä hakemuksensa tueksi kaikki pätevyyskirjan antamista varten tarpeelliset tiedot. Laivaväkilain 15 §:ään nyt ehdotettavan 3 momentin mukaan myös valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä kansainvälisen huviveneen kuljettajan pätevyyskirjasta, pätevyysvaatimuksista sekä pätevyyskirjaa koskevassa hakemuksessa esitettävistä seikoista.

Liikenteen palveluista annetun lain II osan 10 luvun 14 §:n mukaan pätevyyskirjat ovat voimassa määräajan tai toistaiseksi ja pätevyyskirjaa uusittaessa hakijan on esitettävä selvitys siitä, että hän on säilyttänyt pätevyytensä. Laivaväkilain 15 §:ään nyt ehdotettavan 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä kansainvälisen huviveneen kuljettajan pätevyyskirjan voimassaolosta, sen uusimisesta sekä pätevyyden säilymisen osoittavasta selvityksestä.

Ehdotetun 2 momentin mukaan kansainvälisen huviveneen kuljettajan pätevyyskirjaan sovellettaisiin myös liikenteen palveluista annetun lain II osan 10 luvun 18 §:ää. Sen mukaan alkuperäinen pätevyyskirja on säilytettävä siinä aluksessa, jossa mainitun asiakirjan saanut toimii. Pätevyyskirjan saaneen on esitettävä se asianomaisen viranomaisen määräyksestä, ellei pätevyyden olemassaolo ole muutoin todennettavissa.

22 §. *Todistusten ja asiakirjojen säilyttäminen ja esittäminen.* Pykälän 1 momentti ehdotetaan siirrettäväksi 6 §:ään. Pykälän 2 momentti siirtyy liikenteen palveluista annettuun lakiin (HE 145/2017 vp). Ehdotetaan, että pykälä kumottaisiin.

2 a luku. *Miehistön luettelointi ja ilmoitusvelvollisuus liikenneasioiden rekisteriin.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 a luku, johon siirrettäisiin tarvittavat säännökset laivaväen luetteloinnista annetusta laista. Lisäksi säännöksiä selkeytettäisiin. Laivaväen luetteloinnista annettu laki kumottaisiin. Lakiin lisättäisiin uusi 26 a–d § sekä rangaistussäännös ilmoitusvelvollisuuden sekä miehistöluettelon pitämisen velvollisuuden laiminlyönnistä. Ehdotetussa 2 a luvussa säädettäisiin laivaväen meripalvelua koskevien tietojen rekisteröinnistä sekä aluksen päällikön velvollisuudesta pitää miehistöluetteloa. Kyseessä olisi lakisääteinen velvollisuus kerätä ja käsitellä henkilötietoja ja toimittaa niitä Liikenteen turvallisuusvirastolle. Tältä osin EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (EU) N:o 2016/679 6 artiklan 1 kohdan c alakohta sallii kansallista sääntelyä. Ehdotettu henkilötietojen käsittely on tarpeellista ja yleisen edun mukaista sekä oikeasuhtaista.

26 a §. *Meripalvelua koskevat tiedot.* Pykälässä säädettäisiin siitä, että Liikenteen turvallisuusvirasto tallentaa liikenneasioiden rekisteriin laivaväen meripalveluun, koulutukseen ja pätevyysiin liittyvät tiedot. Säännös vastaisi asiallisesti laivaväen luetteloinnista annetun lain 5 §:n 1 momenttia. Pykälässä todettaisiin, että tiedot tallennetaan liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) V osassa tarkoitettuun liikenneasioiden rekisteriin. Eduskunta on hyväksynyt lakimuutoksen, jossa liikenneasioiden rekisteriä koskevaa sääntelyä sisällytetään liikenteen palveluista annettuun lakiin (HE 145/2017 vp). Liikenteen palveluista annetussa laissa säädetään jatkossa tarkemmin siitä, mitä tietoja liikenneasioiden rekisteriin saa tallentaa. Luettelointilain 5 §:ssä säädetään, että rekisteriin tallennetaan tietoa laivaväen palvelussuhteista. Tähän ehdotetaan täsmennystä niin, että rekisteriin tallennettaisiin tiedot meripalvelusta, koulutuksesta ja pätevyyksistä.

26 b §. *Miehistöluettelo.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin aluksen päällikön velvollisuudesta pitää luetteloa aluksen miehistöstä. Säännös vastaisi pääosin luettelointilain 4 §:ää, mutta sitä selkeytettäisiin. Miehistöluettelolla tarkoitettaisiin luetteloa, joka koostuu aluksella kulloinkin toimessa olevien henkilöiden tiedoista. Luettelointilaissa on käytetty termiä laivaväkiluettelo. Laivaväkiluettelolla on tarkoitettu aluksella kulloinkin merimiestoimessa olevien työsovimuksia ja määräyskirjoja. Sääntelyä muutettaisiin kuvaavammaksi niin, että se vastaisi meriliikenteen helpottamista koskevassa yleissopimuksessa (SopS 27/1967, ns. FAL-yleissopimus) tarkoitettua crew-listaa. Miehistöluettelo sisältää muun muassa tiedot henkilön toimesta, kansalaisuudesta, syntymäajasta ja -paikasta sekä passin numeron. Miehistöluettelon pitamisestä vastaisi 1 momentin mukaan aluksen päällikkö. Vastaavanlainen säännös on luettelointilaissa. Luettelointilain 4 §:n 2 momentissa säädetään siitä, että laivanisännän on toimitettava aluksen päällikölle laivanisännän lukuun työskentelevien työsovimukset ja määräyskirjat sekä kirjallinen selvitys muiden aluksella työskentelevien tehtävistä ja työskentelyajoista. Tätä säännöstä ei siirrettäisi laivaväkilakiin, koska merityösovimuslaissa (756/2011) säädetään velvollisuudesta toimittaa aluksen päällikölle yksi kappale työsovimuksesta.

Pykälän 2 ja 3 momentti vastaisivat sisällöltään luettelointilain 4 §:n 3 ja 4 momenttia muutoin, mutta laivaväkiluettelon sijaan tässä pykälässä puhuttaisiin miehistöluettelosta. Myös viittaus henkilötietolakiin ja tietoturvaan jätettäisiin pois ja viitattaisiin EU:n yleiseen tietosuoja-asetukseen ((EU) N:o 2016/679), jonka soveltaminen alkaa toukokuussa 2018.

26 c §. *Laivanisännän ilmoitusvelvollisuus.* Pykälässä säädettäisiin laivanisännän tai hänen edustajansa velvollisuudesta toimittaa Liikenteen turvallisuusvirastolle tiedot aluksella työs-

kentelevistä merenkulkijoista sekä heidän toimistaan aluksella. Voimassa olevassa luettelointilaissa vastaavat velvollisuudet ovat lain 6 ja 7 §:ssä.

Pykälän 1 momentissa luettelaisiin tiedot, jotka on ilmoitettava Liikenteen turvallisuusvirastolle liikenneasioiden rekisteriin merkittäväksi. Sääntelyä selkeytettäisiin siten, että pykälässä luettelaisiin tiedot, jotka ovat tarpeellisia henkilön meripalvelutietojen tallentamista varten. Näitä tietoja olisivat 1 kohdan mukaan merimiestoimeen otetun henkilön henkilötiedot, mukaan lukien kansalaisuus ja henkilötunnus. Ulkomaalaisista henkilöistä voidaan henkilötunnuksen sijasta ilmoittaa syntymäaika. Momentin 2 kohdan mukaan henkilöstä tulisi toimittaa tiedot hänen toimistaan aluksella, niiden alkamis- ja päättymisajat sekä työssäolopäivien määrä aluksen liikennöintiaikana. Lisäksi 3 kohdan mukaan Liikenteen turvallisuusvirastolle tulisi ilmoittaa aluksen nimi, tunnuskirjaimet, IMO-numero tai muu tunniste, aluksen tyyppi ja kotipaikka, konetehto ja bruttovetoisuus, tai jos aluksesta ei ole saatavana bruttovetoisuutta koskevaa tietoa, aluksen pituus sekä aluksen liikennöintialue henkilön työskentelyn aikana. IMO-numero on kansainvälisen merenkulkujärjestö IMO:n alukselle myöntämä numero. Käytännössä näiden tietojen yksilöinti ei muuttaisi vallitsevaa käytäntöä.

Pykälän 1 momenttiin ei enää kuitenkaan sisällytettäisi laivanisännän velvollisuutta toimittaa Liikenteen turvallisuusvirastolle tietoa merimiestoimeen otetun henkilön työ- tai virkasuhteen taikka muun sopimussuhteen päättymisestä. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tietojen toimittamisen ajankohdasta. Sen mukaan tiedot olisi toimitettava siten, että kuukauden työssäolopäivien aloitus- ja päättymisajankohdat ilmoitetaan seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä tai katkeamattoman työssäolajakson päättymistä seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä. Jos esimerkiksi henkilö on työskennellyt useita kuukausia yhtäjaksoisesti ja meripalvelu päättyy 15.8., meripalveluilmoitus voitaisiin tehdä työskentelyn päättymistä seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä eli 30.9. Jos taas henkilö on ollut elokuussa töissä 28.8. – 31.8. välisenä aikana yhteensä neljä päivää, ei ilmoitettaisi, että henkilö on ollut töissä neljä päivää 1.8. – 31.8. välisenä aikana, vaan ilmoitettaisiin tarkat aloitus- ja päättymisajankohdat. Voimassa olevassa laissa tiedot on ilmoitettava viimeistään 14 päivän kuluttua työ- tai virkasuhteen alkamisesta tai päättymisestä.

Lisäksi pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että kausiliikenteessä ilmoitukset saadaan antaa purjehduskausittain. Luettelointilaissa vastaava säännös on 7 §:n 2 momentissa sisäliikenteen uiton osalta. Tässä esityksessä säännös laajennettaisiin koskemaan kaikkea kausiluonteista liikennettä.

Pykälän 3 momentin mukaan ilmoitukset merimiehistä pidettävään rekisteriin voitaisiin toimittaa sähköisen rajapinnan kautta tai muutoin sähköisessä muodossa siten kuin Liikenteen turvallisuusvirasto määrää. Voimassa olevassa laivaväen luettelointilain 7 §:ssä säädetään siitä, että ilmoitukset saa toimittaa virastolle sähköisesti. Säännöstä muutettaisiin siten, että tiedot voisi toimittaa sähköisen rajapinnan kautta. Tiedot voisi 3 momentin mukaan toimittaa myös muutoin sähköisesti. Tällaisia toimittamistapoja ovat muun muassa Liikenteen turvallisuusviraston asiointipalvelu tai sähköposti. Säännös on tarpeen myös siitä syystä, että teknologia kehittyy nopeasti, mikä vaikuttaa käytännön toteutustapoihin ja olisi varauduttava myös muihin tietojen toimitustapoihin. Pykälässä käytettäisiin käsitettä rajapinta. Samaa käsitettä käytetään myös liikenteen palveluista annetun lain muutoksessa (HE 145/2017 vp), ja se korvaa käsitteen tekninen käyttöyhteys. Teknisellä käyttöyhteydellä on voitu tarkoittaa hyvin erilaisia asioita aina tiedostomuotoisesta tiedonsiirrosta rajapintaan ja katseluyhteyteen. Jotkut toteutustavat eivät ole edistäneet tietojärjestelmien yhteentoimivuutta. Tällä hetkellä toimivien tietojen toimitustapa on rajapinta, joka voi olla avoin tai suljettu. Ilmoitetut tiedot tallennetaan liikenneasioiden rekisteriin.

Lisäksi pykälän 4 momenttiin lisättäisiin osittain luettelointilain 5 §:n 2 momenttia vastaava säännös, jonka mukaan, jos laivanisäntä tai merimies haluaa rekisteriin merkittäväksi tietoja merimiestoimista, joita ei muuten ilmoitettaisi, hänen olisi esitettävä niistä luotettava selvitys Liikenteen turvallisuusvirastolle. Tällainen säännös on tarpeen, jotta merimiehet voivat ilmoittaa esimerkiksi ulkomaisella aluksella suorittamastaan meripalvelusta. Liikenteen turvallisuusvirasto voisi merkitä tiedot rekisteriin, jos se on pätevyyttä koskevan asiakirjan kannalta oleellista. Kaikkea meripalvelua ei ole tarkoituksenmukaista tallentaa rekisteriin. Meripalvelutietoja ei tallenneta esimerkiksi toimista huvialuksilla, joiden bruttovetoisuus on alle 500. Myöskään huviveneistä ei meripalvelutietoja tallenneta.

26 d §. *Poikkeukset rekisteröinti- ja luettelointivelvollisuudesta.* Pykälässä säädettäisiin tarkemmin tietojen rekisteröinnistä ja miehistön luettelointia koskevien velvollisuuksien poikkeuksista. Säännös vastaisi pääosin sisällöltään luettelointilain 2 §:ää, mutta siihen ehdotetaan eräitä uusia poikkeuksia säännösten soveltamisessa kohdissa 1, 4–6 ja 11. Kohdan 1 mukaan tietojen rekisteröinti ja miehistön luettelointi ei koskisi ulkomaisella aluksella työskentelevää henkilöä. Soveltamisalan ulkopuolelle rajattaisiin myös 4 kohdassa proomut ja ruoppaajat, jolla ei ole omaa kuljetuskoneistoa ja 11 kohdassa tietyt meripelastustoiminnassa käytettävät alukset. Lisäykset vastaisivat 2 luvun soveltamisalasäännökseen tehtyjä lisäyksiä. Lisäksi säännösten soveltamisen ulkopuolelle rajattaisiin 5 kohdassa sellaiset kotimaanliikenteen lastialukset, joiden pituus on alle 15 metriä sekä 6 kohdassa kalastusalukset, joiden pituus on alle 24 metriä. Lastialusten rajaamisella 2 a luvun sääntelyn ulkopuolelle sääntelyä yhtenäistettäisiin alusten rekisteröintivelvollisuuden kanssa. Alle 15-metrisiä aluksia ei tarvitse rekisteröidä, joten myöskään näillä aluksilla toimivista merimiehistä ei olisi tarpeen ilmoittaa tietoja rekisteriin. 2 a luvun rekisteröinti- ja luettelointivelvollisuuden ulkopuolelle rajattaisiin myös pienimmät kalastusalukset. Niistä ei olisi tarkoituksenmukaista kerätä meripalvelutietoa, koska pienten kalastusalusten käyttö ei ole useinkaan liiketoimintaa eikä aluksilla ole ulkopuolista, palkattua miehistöä. Jos näin kuitenkin on, voitaisiin meripalvelu pyynnöstä merkitä rekisteriin. Ehdotettu kalastusalusten 24 metrin pituusraja on yhtenäinen neuvoston direktiivin 97/70/EY kanssa, joka koskee yhdenmukaistetun turvallisuusjärjestelmän luomisesta kalastusaluksille, joiden pituus on 24 metriä tai enemmän.

28 §. *Todistuskirjojen antaminen ja peruuttaminen.* Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, minkä vuoksi nykyiset 2 ja 3 momentti siirtyisivät 3 ja 4 momentiksi. Ehdotetun 2 momentin mukaan ulkomaisella yhtiöllä, joka harjoittaa merenkulkua ulkomaisella aluksella Suomen vesialueella tai suomalaisella aluksella, olisi oltava sen maan toimivaltaisen viranomaisen antama vaatimustenmukaisuusasiakirja, johon valtioon yhtiö on sijoittautunut. Tarkoituksena olisi selkeyttää säännöstä, koska voimassa olevan 28 §:n mukaan Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa vaatimustenmukaisuusasiakirjan ulkomaalaiselle yhtiölle, joka liikennöi Suomen lipun alla, mutta virastolla ei ole kuitenkaan toimijaan valvontaoikeutta. Liikenteen turvallisuusviraston tulisi jatkossa ennen turvallisuusjohtamistodistuksen myöntämistä näissä tapauksissa varmistua siitä, että yhtiöllä on sen sijoittautumismaan myöntämä vaatimustenmukaisuusasiakirja.

29 §. *Todistuskirjojen voimassaolo.* Pykälän 1 momentin suomenkielistä kirjoitusta korjattaisiin. Pykälän 2 momenttiin tehtäisiin ISM-asetuksen mukaisesti kaksi täsmennystä. Väliaikaisen vaatimustenmukaisuustodistuksen voimassaoloa täsmennettäisiin niin, että se voi olla voimassa enintään 12 kuukautta. Lisäksi pykälässä mainittaisiin siitä, että väliaikaisen turvallisuusjohtamistodistuksen voimassaoloa voidaan jatkaa ISM-asetuksen mukaisesti. Ehdotettu 3 momentti vastaisi voimassa olevaa momenttia.

32 §. *Valvonta.* Voimassa olevaan 32 §:n 1 momenttiin lisättäisiin Liikenteen turvallisuusviraston valvontakohteeksi myös tämän lain nojalla annetut päätökset.

32 a §. Huomautus ja varoitus. Ehdotetussa 32 a §:ssä säädettäisiin Liikenteen turvallisuusviraston toimivallasta antaa toimijoille huomautuksia ja varoituksia, jos toimijat rikkovat laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annetun lain, sen nojalla annettujen säädösten, määräysten tai päätösten velvoitteita. Tällainen yleinen Liikenteen turvallisuusviraston valvontaan liittyvä toimivalta puuttuu voimassa olevasta laista. Ehdotettu toimivalta antaa huomautuksia ja varoituksia olisi samanlainen kuin liikennepalvelulain VI osan 1 luvun 2 c §:ssä (HE 145/2017).

39 §. Merenkulkurikkomus. Pykälän 1 momentin 2 kohtaa ehdotetaan muutettavan siten, että rangaistavaksi säädettäisiin myös ehdotetun 6 a §:n nojalla säädetyn vähimmäismiehityksen laiminlyönti. Voimassa olevassa laissa on säädetty rangaistavaksi se, että laivanisäntä laiminlyö velvollisuuden huolehtia siitä, että aluksella on asianmukainen miehitystodistus tai että alus on miehitetty voimassa olevan miehitystodistuksen mukaisesti. Sääntelyn sujuvoittamiseksi tässä esityksessä ehdotetaan, että tiettyjen pienempien 6 a §:ssä säädettyjen alusten vähimmäismiehityksestä annettaisiin yleisesti sovellettavat säännökset valtioneuvoston asetuksella. Näin tiettyjen alusten kohdalla vähimmäismiehitys ilmenisi suoraan säännöksistä, eikä laivanisännän tarvitsisi hakea aluskohtaista miehityksen vahvistamista. Kyse on ammattimaisesta toiminnasta ja on edelleen tarve viime kädessä rangaistussäännöksellä varmistaa, että myös 6 a §:n nojalla annettuja säännöksiä vähimmäismiehityksestä noudatetaan.

Ehdotetun uuden 6 a §:n nojalla säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella tietyjä aluksia koskevat yleiset säännökset aluksen vähimmäismiehityksestä. Näidenkin alusten osalta laivanisännällä olisi kuitenkin oikeus halutessaan hakea Liikenteen turvallisuusvirastolta aluksen miehityksen vahvistamista siten kuin 6 §:ssä säädetään. Tällöin aluksella on noudatettava vahvistetun miehitystodistuksen mukaista aluksen vähimmäismiehitystä. Viime kädessä, jos laivanisäntä tai aluksen päällikkö ei noudata voimassa olevan miehitystodistuksen mukaista miehitystä, laiminlyönti olisi rangaistavaa.

Lakiin ehdotetaan uutta 32 a §:ä, jonka nojalla Liikenteen turvallisuusvirasto antaa ensisijaisesti huomautuksen tai varoituksen sille, joka ei noudata tämän lain mukaisia velvollisuuksiaan. Voimassa olevan lain 40 §:ssä säädetään toimenpiteistä luopumisesta. Jos hallinnollisia seuraamuksia lain velvoitteiden rikkomisesta voidaan pitää riittävinä Liikenteen turvallisuusvirasto voi jättää ryhtymättä muihin toimenpiteisiin. Edelleen 40 §:n mukaan, jos merenkulkurikkomus on vähäinen tai teosta tekijälle aiheutuvia hallinnollisia seuraamuksia voidaan teon vakavuuteen nähden pitää riittävinä, voidaan syyte jättää ajamatta tai rangaistus tuomitsematta. Viime kädessä on kuitenkin tarpeellista varmistaa rangaistussäännöksellä velvollisuuksien noudattaminen. Pykälään lisättäisiin uusi 11 kohta, jossa säädettäisiin rangaistavaksi merenkulkurikkomuksena se, että henkilö tahallisesti tai törkeästi huolimattomuudesta laiminlyö lain 26 b §:ssä säädetyn velvollisuuden pitää miehistöluetteloa tai 26 c §:ssä säädetyn laivanisännän ilmoitusvelvollisuuden. Voimassa olevan luettelointilain 9 §:ssä on rangaistussäännös koskien laivaväkiluettelon pitämisen sekä kyseisessä laissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden laiminlyöntiä. Nyt vastaavat velvollisuudet sekä niiden laiminlyöntiä koskeva rangaistussäännös ehdotetaan otettavaksi laivaväkilakiin ja laivaväen luetteloinnista annettu laki ehdotetaan kumottavan. Kyseessä on ammattimainen toiminta ja on edelleen tarpeen torjua epätoivottu velvollisuuksien laiminlyönti säätämällä edelleen rangaistavaksi menettely, jossa aluksen päällikkö laiminlyö velvollisuuden pitää miehistöluetteloa taikka laivanisäntä tai hänen edustajansa laiminlyö velvollisuuden ilmoittaa Liikenteen turvallisuusvirastolle 26 c §:ssä säädettyjä tietoja merenkulkijan merimiestoimista aluksella tai alusta koskevia tietoja.

Uuden 11 kohdan lisääminen pykälään edellyttäisi teknisiä muutoksia voimassa oleviin 9 ja 10 kohtiin. Lisäksi 9 kohdan rangaistussäännöstä selkeytettäisiin niin, että merenkulkurikkomukseen syyllistyisi aluksen päällikkö, jos hän laiminlyö 26 §:n 4 momentissa säädetyn vel-

vollisuuden huolehtia siitä, että matkustaja-aluksen turvallisuus- ja turvatoimitehtäviä hoitavalla laivaväellä on riittävä kielitaito tai 26 §:n 3 momentin mukaiset asusteet. Edelleen rangaistavaa olisi, kuten voimassa olevassa laissakin se, että turvallisuustehtävissä matkustaja-aluksilla työskentelevä henkilö laiminlyö työssäoloaikana käyttäen sellaisia asusteita, että matkustajat voivat helposti tunnistaa heidät laivaväkeen kuuluvaksi. Kyse on ammattimaisesta toiminnasta ja on edelleen tarve viime kädessä rangaistussäännöksellä varmistaa, että matkustaja-aluksen päällikkö huolehtii siitä, matkustaja-aluksen turvallisuus- ja turvatoimitehtäviä hoitavalla laivaväellä on riittävä kielitaito ja 26 §:n 3 momentin mukaiset asusteet.

Laivaväen pätevyyskysymykset koskevat säännökset on siirretty liikenteen palveluista annettuun lakiin (HE 145/2017) lukuun ottamatta tämän lain 15 §:ssä säädettyä huvialuksen päällikön pätevyyttä. Lain 39 §:ään lisättäisiin uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin viime kädessä rangaistavaksi merenkulkurikkomuksena se, että henkilö tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta toimii huvialuksen päällikkönä, vaikka hänellä ei ole 15 §:n 1 momentissa tarkoitettua kansainvälistä huviveneen kuljettajan pätevyyskirjaa. Vaikka kyseessä ei ole ammattimainen toiminta, huvialus on yli 24 metriä pituudeltaan ja sen vuoksi on edelleen tarve viime kädessä tähän lakiin otettavalla rangaistussäännöksellä varmistaa, että tämän kokoisen huvialuksen päällikkönä toimivalla on säännösten vaatima kansainvälinen huviveneen kuljettajan pätevyyskirja.

40 §. Toimenpiteistä luopuminen. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan täsmennettäväksi, sillä ehdotetun 32 a §:n nojalla Liikenteen turvallisuusvirasto voisi tämän lain mukaisia tehtäviä hoitaessaan antaa huomautuksen tai varoituksen sille, joka ei noudata tämän lain tai sen nojalla annettuja säännöksiä.

1.2 Laki laivaväen luetteloinnista annetun lain kumoamisesta

Laki laivaväen luetteloinnista ehdotetaan kumottavaksi. Tarvittavat säännökset siirrettäisiin laivaväkilain 2 a lukuun.

1.3 Laki merityösopimuslain 1 luvun 3 §:n 5 momentin kumoamisesta

3 §. Työsopimuksen muoto ja sisältö. Pykälän 5 momentti ehdotetaan kumottavaksi. Laivaväen luetteloinnista annettu laki kumottaisiin. Laivaväkilaisissa säädettäisiin jatkossa velvollisuudesta ilmoittaa tiedot merenkulkijoiden toimista aluksella, niiden alkamis- ja päättymisajat sekä työssäolopäivien määrä aluksen liikennöintiaikana. Laissa ei siten olisi enää erillistä säännöstä siitä, että siirtymisestä aluksesta toiseen olisi ilmoitettava Liikenteen turvallisuusvirastolle. Tästä syystä 3 §:n 5 momentti ehdotetaan kumottavaksi.

2 Tarkemmat säännökset

Lakiehdotuksen 6 a §:n 2 momentti sisältää uuden valtuutuksen valtioneuvoston asetuksen antamiseen. Valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä kotimaanliikenteen liikennealueilla I ja II liikennöivien alusten 5 §:n mukaisesta turvallisesta vähimmäismiehityksestä ja siihen liittyvistä pätevyysvaatimuksista. Ehdotetun valtuutuksen mukaan valtioneuvosto antaisi tarkemmat säännökset ottaen huomioon aluksen tyyppi, aluksen koko, matkustajien määrä, vuorokautinen ajoaika ja muut järjestelyt. Näitä muita järjestelyjä olisivat esimerkiksi hinaus ja koneistojen hallintapaikat. Valtuus on laadittu perustuslain 80 § huomioon ottaen riittävän täsmälliseksi ja tarkkarajaiseksi.

Ehdotettuun 6 §:n 5 momenttiin sisältyy valtuutus antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä miehityksen vahvistamisesta koskevassa hakemuksessa esitettävistä seikoista sekä

HE 43/2018 vp

miehitystodistuksen voimassaoloajasta. Valtuutus on riittävän yksilöity ja vastaa voimassa olevan lain valtuutusta.

Ehdotettuun 15 §:n 3 momenttiin sisältyy valtuutus antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä kansainvälisen huviveneen kuljettajan pätevyyskirjasta, pätevyysvaatimuksista, pätevyyskirjaa koskevassa hakemuksessa esitettävistä seikoista, pätevyyskirjan voimassaolosta ja sen uusimisesta sekä pätevyyden säilymisen osoittavasta selvityksestä. Valtuutus on yksilöity riittävällä tasolla sekä se vastaa liikenteen palveluista annetussa laissa säädettyjä valtuuksia antaa tarkempia säännöksiä muista laivaväen pätevyyksistä.

3 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2018 samanaikaisesti liikenteen palveluista annetun lain muutoksen kanssa (HE 145/2017 vp).

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annetun lain (1687/2009) 2 §:n 26 kohta, 13 §:n 4 momentti ja 22 §, sellaisina kuin ne ovat, 2 §:n 26 kohta ja 13 §:n 4 momentti laissa 95/2013 ja 22 § osaksi laissa /2018,
muutetaan 1 §:n 1 momentti, 2 §:n 5, 16, 28 ja 30 kohta, 4 §:n 3 momentti, 6 §, 9 §:n 1 ja 2 momentti, 11 §, 12 §:n 1 momentti, 14, 15 ja 29 §, 32 §:n 1 momentti, 39 §:n 2, 9 ja 10 kohta, 40 §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 1 momentti ja 15 § laissa /2018, 2 §:n 5 ja 28 kohta, 9 §:n 1 momentti sekä 39 §:n 2 ja 9 kohta laissa 95/2013, 2 §:n 16 ja 30 kohta laissa 878/2014 sekä 4 §:n 3 momentti ja 11 § osaksi laissa 95/2013, sekä
lisätään 3 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 95/2013 ja /2018, siitä viimeksi mainitulla lailla kumotun 3 momentin tilalle uusi 3 momentti, lakiin uusi 6 a, 13 a ja 13 b § ja 2 a luku, 28 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 878/2014, uusi 2 momentti jolloin nykyiset 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, lakiin uusi 32 a § sekä 39 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 95/2013 ja /2018, uusi 11 kohta ja 2 momentti seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään aluksen miehityksestä, vahdinpidosta, miehistön luetteloinnista sekä velvollisuudesta ilmoittaa tietoja liikenneasioiden rekisteriin.

---

2 §

Määritelmät

Tässä laissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä ja määräyksissä tarkoitetaan:

---

5) *ISM-säännöstöllä* ISM-asetuksen liitteenä olevaa IMO:n kansainvälistä johtamissäännöstöä laivojen turvallisesta toiminnasta ja ympäristön pilaantumisen ehkäisemisestä;

---

16) *vuokraveneellä* huviveneiden turvallisuudesta ja päästövaatimuksista annetun lain (1712/2015) soveltamisalaan kuuluvaa, huvikäyttöön miehitettynä vuokralle tarjottavaa alusta, joka kuljettaa muussa kuin säännöllisessä liikenteessä enintään 12 matkustajaa; ei kuitenkaan purjevenettä, jonka rungon pituus on valmistajan ilmoituksen mukaan alle 5,5 metriä, moottorilla varustettua venettä, jonka moottoriteho on moottorin valmistajan ilmoituksen mukaan alle 15 kilowattia, vesiskootteria eikä soutuvenettä;

---

28) *koulutuksella* liikenteen palveluista annetussa laissa (320/2017) tai sen nojalla annetuissa merenkulkua koskevista säännöksissä mainitun pätevyyskirjan, lisäpätevyystodistuksen tai kelpoisuustodistuksen antamisen tai uusimisen edellytyksenä olevia tutkintoja tai niiden osia, joista säädetään ammattikorkeakoululaissa (932/2014) tai sen nojalla, ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017) tai sen nojalla taikka määrätään edellä mainittujen lakien nojalla annetuissa määräyksissä, sekä Liikenteen turvallisuusviraston erityisestä syystä liikenteen palveluista annetun lain nojalla hyväksymää muuta koulutusta;

30) *meripalvelulla* laivaväkeen kuuluvana tai ohjattuna harjoitteluna suoritettua palvelua muulla aluksella kuin huviveneellä, huvialuksella tai proomulla taikka lossilla, joka ei ole vapaasti ohjailtava; meripalveluksi voidaan katsoa myös palvelu sellaisella huvikäytössä olevalla aluksella, jonka bruttovetoisuus on vähintään 500, sellaisessa toimessa, johon vaaditaan STCW-yleissopimuksen mukainen pätevyyskirja; pätevyyskirjan saamiseksi vaadittavaa meripalvelua määriteltäessä lasketaan 30 päivän ajanjakson aluksella vastaavan yhtä kuukautta.

3 §

Viittaukset muuhun lainsäädäntöön

Merenkulun pätevyyksistä ja liikenneasioiden rekisteristä säädetään liikenteen palveluista annetussa laissa.

4 §

Luvun soveltamisala

Tätä lukua ei kuitenkaan sovelleta:

- 1) puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen alukseen, jota ei pääsääntöisesti käytetä yleisessä liikenteessä matkustajien tai lastin kuljettamiseen;
- 2) huviveneeseen;
- 3) lossiin;
- 4) alukseen, jonka pituus on enintään 10 metriä ja jota käytetään teollisuuslaitosten selvästi erotetuilla vesivarastoalueilla;
- 5) alukseen, jonka pituus on enintään 10 metriä ja jota ei käytetä yleisessä liikenteessä matkustajien kuljettamiseen, säännölliseen lastin kuljettamiseen eikä hinaukseen, paitsi jos kyseessä on miehitettynä vuokrattava vuokravene;
- 6) alukseen, jota käytetään sellaisessa vapaaehtoisessa meripelastustoiminnassa, joka ei ole kaupallista toimintaa ja jossa on meripelastustoimen etsintä- ja pelastustehtävien hoitamista varten koulutettu miehistö;
- 7) proomuun ja ruoppajaan, jolla ei ole omaa kuljetuskoneistoa.

6 §

Miehityksen vahvistaminen ja miehitystodistus

Alukselle on vahvistettava miehitys ennen sen ottamista liikenteeseen suomalaisena aluksena tai käyttöön suomalaisena kalastusaluksena, jollei jäljempänä muuta säädetä. Kotimaanliikenteen vuokraveneille ja huvialuksille ei vahvisteta miehitystä.

Aluksen laivanisännän tulee hakea kirjallisesti miehityksen vahvistamista Liikenteen turvallisuusvirastolta hyvissä ajoin ennen aluksen ottamista liikenteeseen tai käyttöön kalastusaluksena. Hakijan on toimitettava hakemuksensa mukana kaikki miehityksen vahvistamista varten tarpeelliset tiedot ja esitys aluksen miehitykseksi.

Kansainvälisen liikenteen vuokraveneitä ja huvialuksia lukuun ottamatta aluksen ensimmäistä miehitystä vahvistettaessa tai silloin, kun miehitykseen tehdään oleellisia muutoksia, miehitys vahvistetaan määräjäksi. Tällöin Liikenteen turvallisuusviraston on pyydettävä muun kuin kalastusaluksen, huvialuksen ja vuokraveneen osalta miehityksen vahvistamista koskevasta hakemuksesta työsuojeluviranomaisen ja asianomaisten valtakunnallisten merenkulun työmarkkinajärjestöjen lausunto.

Liikenteen turvallisuusvirasto vahvistaa aluksen miehityksen ja antaa miehitystodistuksen, josta ilmenee aluksen vähimmäismiehitys sekä laivaväen kokoonpano ja tehtävien mukaiset pätevyysvaatimukset eri liikennealueilla tai pyyntialueilla. Miehitystodistus on voimassa määräjän tai toistaiseksi.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä miehityksen vahvistamista koskevassa hakemuksessa esitettävistä seikoista sekä miehitystodistuksen voimassaoloajasta.

Miehitystodistuksen on oltava aluksella alkuperäisenä ja laivanisännällä kopiona.

6 a §

Kotimaanliikenteen liikennealueilla I ja II liikennöivän bruttovetoisuudeltaan alle 500 olevan aluksen miehitys

Lukuun ottamatta säiliöaluksia, kotimaanliikenteen liikennealueilla I ja II liikennöivälle alukselle, jonka bruttovetoisuus on alle 500, ei vahvisteta miehitystä 6 §:ssä säädetyn mukaisesti, eikä sille anneta miehitystodistusta. Laivanisännän hakemuksesta Liikenteen turvallisuusvirasto kuitenkin vahvistaa miehityksen ja antaa miehitystodistuksen 6 §:ssä säädetyn mukaisesti.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä ottaen huomioon aluksen tyyppi, aluksen koko, matkustajien määrä, vuorokautinen ajoaika ja muut järjestelyt kotimaanliikenteen liikennealueilla I ja II liikennöivän aluksen 5 §:n mukaisesta turvallisesta vähimmäismiehityksestä ja siihen liittyvistä pätevyysvaatimuksista.

9 §

Laivanisännän ja aluksen päällikön velvollisuudet

Laivanisännän on huolehdittava siitä, että:

- 1) aluksella on voimassa oleva 6 tai 6 a §:n mukaisesti myönnetty miehitystodistus ja alus on miehitetty sen mukaisesti taikka aluksella on 6 a §:n nojalla säädetty vähimmäismiehitys;
- 2) aluksen laivaväellä on aluksen ominaisuuksien ja tehtäviensä mukainen koulutus ja pätevyys; ja
- 3) laivaväki on perehdytetty tehtäviinsä.

Aluksen päällikön on huolehdittava siitä, että alus on miehitetty matkakohtaisesti vallitsevat olosuhteet huomioon ottaen turvallisesti sen lisäksi, että aluksessa on aina vähintään voimassa olevan 6 tai 6 a §:n mukaisesti myönnetyn miehitystodistuksen mukainen miehitys tai 6 a §:n nojalla säädetty vähimmäismiehitys.

---

11 §

Miehityksen muuttaminen

Jos aluksen rakenteessa, varustelussa, käytössä, liikennealueissa, pyyntialueissa tai laivanisäntää taikka alusta koskevissa tiedoissa tapahtuu muutoksia, laivanisännän tulee viipymättä ilmoittaa niistä kirjallisesti Liikenteen turvallisuusvirastolle ja tarvittaessa hakea alukselle uusi miehitystodistus.

Alukselle vahvistettuun miehitykseen tyytymätön laivanisäntä, valtakunnallinen merenkulun työmarkkinajärjestö ja työsuojeluviranomainen voivat muissa kuin 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa hakea Liikenteen turvallisuusvirastolta miehityksen muuttamista. Muutosta voidaan hakea siinä yhteydessä, kun alukselle määräajaksi annettu miehitystodistus uusitaan ensimmäisen kerran tai vahvistetaan toistaiseksi voimassa olevaksi tai, jos kyseessä on alus, jonka vuotuinen käyttöaika on lyhyempi kuin kuusi kuukautta, täyden purjehduskauden jälkeeseen. Hakijan on esitettävä hakemuksessaan ne seikat, joiden perusteella hän katsoo, että miehitystä olisi muutettava. Liikenteen turvallisuusviraston on pyydettävä hakemuksesta työsuojeluviranomaisen, valtakunnallisten merenkulun työmarkkinajärjestöjen ja laivanisännän lausunto.

Jos aluksella toistuvasti rikotaan laivaväen lepoaikoja koskevia säännöksiä, Liikenteen turvallisuusviraston on työsuojeluviranomaisen pyynnöstä arvioitava aluksen vähimmäismiehitys uudelleen.

Liikenteen turvallisuusvirasto vahvistaa alukselle tarvittaessa uuden miehityksen 6 §:n mukaisesti ja antaa uuden miehitystodistuksen.

12 §

Miehitystodistuksesta poikkeaminen

Jos satamassa, jossa alus on, ei ole saatavissa pätevää laivaväkeä ilman kohtuutonta viivytystä tai kustannusta, Liikenteen turvallisuusvirasto voi laivanisännän hakemuksesta määrätä ajaksi tai määrätyle matkalle myöntää alukselle oikeuden poiketa vahvistetusta miehityksestä edellyttäen, ettei alusturvallisuutta eikä meriympäristöä vaaranneta.

---

13 a §

Miehitystä ja vahdinpitoa koskeva kokeilulupa

Liikenteen turvallisuusvirasto voi myöntää hakijalle luvan olla aluksella noudattamatta 6 §:n säännöksiä miehityksen vahvistamisesta ja miehitystodistuksesta, 6 a §:n nojalla annettuja säännöksiä aluksen vähimmäismiehityksestä ja siihen liittyvistä pätevyysvaatimuksista, 7 §:n säännöksiä miehitystodistusta annettaessa huomioon otettavista seikoista, 9 §:n säännöksiä laivanisännän ja aluksen päällikön velvollisuuksista miehitystodistuksen ja vähimmäismiehityksen osalta, 23 §:n säännöksiä vahdinpitojärjestelyistä ja vahdissa noudatettavista periaatteista tai mainittujen pykälien nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä, jos se on tarpeen aluksen miehitykseen ja vahdinpitoon liittyvien uusien teknisten ratkaisujen kokeilemiseksi

HE 43/2018 vp

(*kokeilulupa*). Tällöin Liikenteen turvallisuusvirasto ei vahvista miehitystä 6, 7 ja 8 §:ssä säädettyllä tavalla.

Kokeilulupa voidaan myöntää rajoitetulla alueella kotimaanliikenteessä suomalaisella aluksella tehtävää kokeilua varten. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, ettei alusturvallisuutta tai ympäristöä vaaranneta eikä luvan myöntäminen ole vastoin Suomea sitovia merenkulun kansainvälisiä velvoitteita. Lupa voidaan sisällyttää ehtoja.

Kokeilulupa myönnetään korkeintaan kahdeksi vuodeksi, eikä sitä voida uudistaa samaan kokeiluun. Ennen luvan myöntämistä Liikenteen turvallisuusviraston on ilmoitettava kokeiluluvan myöntämisestä liikenne- ja viestintäministeriölle.

13 b §

Kokeiluluvan peruuttaminen

Liikenteen turvallisuusvirasto voi peruuttaa 13 a §:ssä tarkoitetun kokeiluluvan, jos luvan haltija toistuvasti toimii vastoin luvan ehtoja taikka muutoin tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisesti.

Kokeiluluvan peruuttamisen edellytyksenä on, että luvan haltijalle on annettu kohtuullinen aika korjata toimintansa kokeiluluvan sekä säännösten ja määräysten mukaiseksi.

14 §

Poikkeukset liikennealueista

Jos muu alus kuin kalastusalus liikennöi rajoitetulla alueella ulkomailla, Liikenteen turvallisuusvirasto voi kirjallisesta hakemuksesta ottaen huomioon liikenteen laadun yksittäistapauksessa päättää, että tällainen liikenne on aluksen miehityksen ja laivaväen pätevyiden osalta rinnastettava siihen verrattavaan kotimaanliikenteeseen. Poikkeus voidaan myöntää sillä edellytyksellä, ettei turvallisuustaso heikenny eikä rannikkovaltio, jonka vesialueella alus liikennöi, vastusta sitä.

15 §

Huvialuksen päällikön pätevyys

Huvialuksen päälliköllä on oltava kansainvälinen huviveneen kuljettajan pätevyyskirja.

Kansainvälisen huviveneen kuljettajan pätevyyskirjan hakemiseen, myöntämiseen, voimassaoloon ja uusimiseen sovelletaan liikenteen palveluista annetun lain II osan 10 luvun 12 §:n säännöksiä pätevyyskirjan ja lisäpätevyystodistuksen myöntämisestä, 14 §:n säännöksiä pätevyyskirjojen ja lisäpätevyystodistusten voimassaolosta ja uusimisesta sekä 18 §:n säännöksiä todistusten ja asiakirjojen säilyttämisestä ja esittämisestä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kansainvälisen huviveneen kuljettajan pätevyyskirjasta, pätevyysvaatimuksista, pätevyyskirjaa koskevassa hakemuksessa esitettävistä seikoista, pätevyyskirjan voimassaolosta ja sen uusimisesta sekä pätevyyden säilymisen osoittavasta selvityksestä.

2 a luku

Miehistön luettelointi ja ilmoitusvelvollisuus liikenneasioiden rekisteriin

26 a §

Meripalvelua koskevat tiedot

Liikenteen turvallisuusvirasto tallentaa liikenteen palveluista annetun lain V osassa tarkoitettuun liikenneasioiden rekisteriin tiedot suomalaisessa aluksessa työskentelevien henkilöiden meripalvelusta, koulutuksesta ja pätevyyksistä.

26 b §

Miehistöluettelo

Aluksen päällikön on pidettävä miehistöluettelo, johon merkitään aluksella kulloinkin työskentelevät henkilöt sekä heidän toimensa.

Miehistöluetteloon sisältyvät tiedot säilytetään aluksella palvelussuhteen keston ajan tai sen ajan, jonka muut kuin laivanisännän lukuun työtä tekevät työskentelevät aluksella.

Aluksen päällikön ja hänen edustajansa on miehistöluettelo ylläpitäessään ja siinä olevia tietoja käsitellessään noudatettava luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 679/2016. Miehistöluettelossa olevien tietojen käsittelyyn sovelletaan lisäksi, mitä yksityisyyden suojasta työelämässä annetussa laissa (759/2004) säädetään.

26 c §

Laivanisännän ilmoitusvelvollisuus

Laivanisännän tai hänen edustajansa on toimitettava Liikenteen turvallisuusvirastolle liikenneasioiden rekisteriin merkittäväksi:

1) merimiestoimeen otetun henkilön henkilötiedot, mukaan lukien kansalaisuus ja henkilötunnus tai syntymäaika, jos henkilöllä ei ole henkilötunnusta;

2) henkilön toimet aluksella, niiden alkamis- ja päättymisajat sekä työssäolopäivien määrä aluksen liikennöintiaikana;

3) aluksen nimi, tunnuskirjaimet, IMO-numero tai muu tunniste, aluksen tyyppi ja kotipaikka, konetehto ja bruttovetoisuus, tai jos aluksesta ei ole saatavana bruttovetoisuutta koskevaa tietoa, aluksen pituus sekä aluksen liikennöintialue henkilön työskentelyn aikana.

Tiedot on toimitettava siten, että kuukauden työssäolopäivät ilmoitetaan seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä tai katkeamattoman työssäolojakson päättymistä seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä. Kausiliikenteessä ilmoitukset voidaan antaa purjehduskausittain.

Ilmoitukset liikenneasioiden rekisteriin voidaan toimittaa rajapinnan kautta tai muutoin sähköisessä muodossa siten kuin Liikenteen turvallisuusvirasto määrää.

Jos laivanisäntä tai merimies haluaa liikenneasioiden rekisteriin merkittäväksi tietoja merimiestoimista, joita ei muuten ilmoitettaisi, hänen on esitettävä niistä luotettava selvitys Liikenteen turvallisuusvirastolle. Liikenteen turvallisuusvirasto merkitsee tiedot rekisteriin, jos se on pätevyyttä osoittavan asiakirjan kannalta merkityksellistä.

26 d §

Poikkeukset rekisteröinti- ja luettelointivelvollisuudesta

Tässä luvussa tarkoitettuun rekisteriin ja miehistöluetteloon ei merkitä henkilöä, joka tekee työtä:

- 1) ulkomaisessa aluksessa;
- 2) aluksessa vain aluksen ollessa satamassa;
- 3) uittokalustolla, uittoon käytettävää kuljetuskalustoa lukuun ottamatta;
- 4) proomussa tai ruoppaajassa, jolla ei ole omaa kuljetuskoneistoa;
- 5) sellaisessa kotimaanliikenteen lastialuksessa, jonka pituus on alle 15 metriä;
- 6) sellaisessa kalastusaluksessa, jonka pituus on alle 24 metriä;
- 7) huviveneessä;
- 8) vuokraveneessä;
- 9) valtion puolustus- tai rajavartiolaitoksiin käytettävässä aluksessa;
- 10) tarkastus-, huolto-, luotsaus- tai muussa näihin rinnastettavassa tehtävässä silloin, kun työtä tehdään pelkästään tilapäisesti; taikka
- 11) aluksessa, jota käytetään sellaisessa vapaaehtoisessa meripelastustoiminnassa, joka ei ole kaupallista toimintaa ja jossa on meripelastustoimen etsintä- ja pelastustehtävien hoitamista varten koulutettu miehistö.

28 §

Todistuskirjojen antaminen ja peruuttaminen

Ulkomaisella yhtiöllä, joka harjoittaa merenkulkua ulkomaisella aluksella Suomen vesialueella tai suomalaisella aluksella, on oltava sen valtion toimivaltaisen viranomaisen antama vaatimustenmukaisuusasiakirja, johon yhtiö on sijoittautunut.

---

29 §

Todistuskirjojen voimassaolo

Vaatimustenmukaisuusasiakirja ja turvallisuusjohtamistodistus ovat voimassa enintään viisi vuotta.

Väliaikainen vaatimustenmukaisuusasiakirja on voimassa enintään 12 kuukautta. Väliaikainen turvallisuusjohtamistodistus on voimassa enintään kuusi kuukautta ja sen voimassaoloa voidaan jatkaa siten kuin ISM-asetuksen 6 artiklassa säädetään.

Edellytyksenä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen asiakirjojen ja todistusten voimassaololle on, että yhtiöitä ja aluksia koskevat tarkastukset suoritetaan ISM-asetuksen mukaisesti.

32 §

Valvonta

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten, määräysten ja päätösten noudattamista valvoo Liikenteen turvallisuusvirasto.

---

32 a §

Huomautus ja varoitus

Liikenteen turvallisuusvirasto voi tämän lain mukaisia tehtäviä hoitaessaan antaa huomautuksen tai varoituksen sille, joka muutoin kuin 39 §:ssä tarkoitetulla tavalla rikkoo:

- 1) tätä lakia taikka sen nojalla annettuja säännöksiä, määräyksiä tai päätöksiä; tai
- 2) ISM-asetuksen säännöksiä.

Varoitus annetaan, jos huomautusta ei asiasta ilmenevät seikat kokonaisuudessaan huomiioon ottaen voida pitää riittävänä. Huomautus annetaan suullisesti tai kirjallisesti. Varoitus annetaan kirjallisesti ja siitä tehdään merkintä liikenneasioiden rekisteriin.

39 §

Merenkulkurikkomus

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

---

2) laiminlyö 9 §:n 1 tai 2 momentissa säädetyn velvollisuuden huolehtia siitä, että aluksella on voimassa oleva 6 tai 6 a §:n mukaisesti myönnetty miehitystodistus taikka että alus on miehitetty voimassa olevan miehitystodistuksen tai 6 a §:n nojalla säädetyn vähimmäismiehitetyksen mukaisesti ja vallitsevat matkakohtaiset olosuhteet huomioon ottaen turvallisesti,

---

9) laiminlyö 26 §:n 3 momentissa säädettyjen asusteiden käyttövelvollisuuden tai laiminlyö 4 momentissa säädetyn velvollisuuden huolehtia siitä, matkustaja-aluksen turvallisuus- ja turvatoimitehtäviä hoitavalla laivaväellä on riittävä kielitaito tai 3 momentin mukaiset asusteet,

10) rikkoo ISM-asetuksen 5 artiklassa säädettyä velvollisuutta noudattaa ISM-säännösten osan A säännöksiä, jotka koskevat aluksen turvallisuusjohtamisjärjestelmää, turvallisuus- ja ympäristönsuojeluohjelmaa, yhtiön vastuuta, nimetyn henkilön vastuuta, aluksen päällikön vastuuta, hätävalmiutta, ilmoittamisvelvollisuutta, kunnossapitoa, asiakirjoja, tarkastuksia tai todistuskirjoja tai

11) laiminlyö 26 b §:ssä säädetyn velvollisuuden pitää miehistöluetteloa tai 26 c §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden,

on tuomittava, jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *merenkulkurikkomuksesta* sakkoon.

Merenkulkurikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta toimii huvialuksen päällikkönä, vaikka hänellä ei ole 15 §:n 1 momentissa tarkoitettua kansainvälistä huviveneen kuljettajan pätevyyskirjaa.

40 §

Toimenpiteistä luopuminen

HE 43/2018 vp

Jos velvoitteiden laiminlyönti on ilmeisesti sellainen kuin 1 momentissa säädetään, Liikenteen turvallisuusvirasto voi muihin toimenpiteisiin ryhtymättä antaa velvoitteensa laiminlyönteille huomautuksen tai varoituksen.

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

_____

2.

Laki

laivaväen luetteloinnista annetun lain kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan laivaväen luetteloinnista annettu laki (1360/2006).

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

_____

3.

Laki

merityösopimuslain 1 luvun 3 §:n 5 momentin kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan merityösopimuslain (756/2011) 1 luvun 3 §:n 5 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1449/2016.

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

_____

Helsingissä 12 päivänä huhtikuuta 2018

Pääministeri

Juha Sipilä

Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner

1.

Laki

laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annetun lain (1687/2009) 2 §:n 26 kohta, 13 §:n 4 momentti ja 22 §, sellaisina kuin ne ovat, 2 §:n 26 kohta ja 13 §:n 4 momentti laissa 95/2013 ja 22 § osaksi laissa /2018,

muutetaan 1 §:n 1 momentti, 2 §:n 5, 16, 28 ja 30 kohta, 4 §:n 3 momentti, 6 §, 9 §:n 1 ja 2 momentti, 11 §, 12 §:n 1 momentti, 14, 15 ja 29 §, 32 §:n 1 momentti, 39 §:n 2, 9 ja 10 kohta, 40 §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 1 momentti ja 15 § laissa /2018, 2 §:n 5 ja 28 kohta, 9 §:n 1 momentti sekä 39 §:n 2 ja 9 kohta laissa 95/2013, 2 §:n 16 ja 30 kohta laissa 878/2014 sekä 4 §:n 3 momentti ja 11 § osaksi laissa 95/2013, sekä

lisätään 3 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 95/2013 ja /2018, siitä viimeksi mainitulla lailla kumotun 3 momentin tilalle uusi 3 momentti, lakiin uusi 6 a, 13 a ja 13 b § ja 2 a luku, 28 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 878/2014, uusi 2 momentti jolloin nykyiset 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, lakiin uusi 32 a § sekä 39 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 95/2013 ja /2018, uusi 11 kohta ja 2 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 §

1 §

*Lain soveltamisala**Lain soveltamisala*

Tässä laissa säädetään aluksen miehityksestä, laivaväen pätevydestä ja vahdinpidosta.

Tässä laissa säädetään aluksen miehityksestä, vahdinpidosta, *miehistön luetteloinnista sekä velvollisuudesta ilmoittaa tietoja liikenneasioiden rekisteriin.*

2 §

2 §

*Määritelmät**Määritelmät*

Tässä laissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä ja määräyksissä tarkoitetaan:

Tässä laissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä ja määräyksissä tarkoitetaan:

5) *ISM-säännöstöllä* kansainvälisen turvallisuusjohtamissäännösten täytäntöönpanosta yhteisössä ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 3051/95 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 336/2006 liitteenä olevaa kansainvälistä joh-

5) *ISM-säännöstöllä* ISM-asetuksen liitteenä olevaa IMO:n kansainvälistä johtamissäännöstöä laivojen turvallisesta toiminnasta ja ympäristön pilaantumisen ehkäisemisestä;

Voimassa oleva laki

tamissäännöstöä laivojen turvallisesta toiminnasta ja ympäristön pilaantumisen ehkäisemisestä;

16) *vuokraveneellä* eräiden huviveneiden turvallisuudesta ja päästövaatimuksista annetun lain (621/2005) soveltamisalaan kuuluvaa, huvikäyttöön miehitettynä vuokralle tarjottavaa alusta, joka kuljettaa muussa kuin säännöllisessä liikenteessä enintään 12 matkustajaa; ei kuitenkaan purjevenettä, jonka rungon pituus on valmistajan ilmoituksen mukaan alle 5,5 metriä, moottorilla varustettua venettä, jonka moottoriteho on moottorin valmistajan ilmoituksen mukaan alle 15 kilowattia, vesiskootteria eikä soutuvenettä;

26) *kalastusalusten luokilla* luokkia I, II ja III siten, että luokkaan I kuuluvat alukset, joiden pituus on alle 15 metriä, luokkaan II alukset, joiden pituus on vähintään 15 metriä mutta alle 24 metriä ja luokkaan III alukset, joiden pituus on vähintään 24 metriä;

28) *koulutuksella* tässä laissa tai sen nojalla annetuissa säädöksissä mainitun pätevyyskirjan, lisäpätevyystodistuksen tai kelpoisuustodistuksen antamisen tai uusimisen edellytyksenä olevia tutkintoja tai niiden osia, joista säädetään ammattikorkeakoululaissa tai sen nojalla, ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tai sen nojalla, ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa tai sen nojalla taikka määrätään edellä mainittujen lakien nojalla annetuissa määräyksissä sekä Liikenteen turvallisuusviraston erityisestä syystä tämän lain nojalla hyväksymää muuta koulutusta;

30) *meripalvelulla* laivaväkeen kuuluvana tai ohjattuna harjoitteluna suoritettua palvelua muulla aluksella kuin huviveneellä, huvialuksella tai proomulla; pätevyyskirjan saamiseksi vaadittavaa meripalvelua määriteltäessä lasketaan 30 päivän ajanjakson aluksella vastaavan yhtä kuukautta.

Ehdotus

16) *vuokraveneellä* huviveneiden turvallisuudesta ja päästövaatimuksista annetun lain (1712/2015) soveltamisalaan kuuluvaa, huvikäyttöön miehitettynä vuokralle tarjottavaa alusta, joka kuljettaa muussa kuin säännöllisessä liikenteessä enintään 12 matkustajaa; ei kuitenkaan purjevenettä, jonka rungon pituus on valmistajan ilmoituksen mukaan alle 5,5 metriä, moottorilla varustettua venettä, jonka moottoriteho on moottorin valmistajan ilmoituksen mukaan alle 15 kilowattia, vesiskootteria eikä soutuvenettä;

kumotaan

28) *koulutuksella liikenteen palveluista annetussa laissa (320/2017) tai sen nojalla annetuissa merenkulkua koskevissa säännöksissä* mainitun pätevyyskirjan, lisäpätevyystodistuksen tai kelpoisuustodistuksen antamisen tai uusimisen edellytyksenä olevia tutkintoja tai niiden osia, joista säädetään ammattikorkeakoululaissa (932/2014) tai sen nojalla, ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017) tai sen nojalla taikka määrätään edellä mainittujen lakien nojalla annetuissa määräyksissä, sekä Liikenteen turvallisuusviraston erityisestä syystä liikenteen palveluista annetun lain nojalla hyväksymää muuta koulutusta;

30) *meripalvelulla* laivaväkeen kuuluvana tai ohjattuna harjoitteluna suoritettua palvelua muulla aluksella kuin huviveneellä, huvialuksella tai proomulla *taikka lossilla, joka ei ole vapaasti ohjailtava; meripalveluksi voidaan katsoa myös palvelu sellaisella huvikäytössä olevalla aluksella, jonka bruttovoimaisuus on vähintään 500, sellaisessa toimessa, johon vaaditaan STCW-yleissopimuksen mukainen pätevyyskirja; pätevyyskirjan saa-*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

miseksi vaadittavaa meripalvelua määriteltäessä lasketaan 30 päivän ajanjakson aluksella vastaavan yhtä kuukautta.

3 §

Viittaukset muuhun lainsäädäntöön

lisätään 3 mom.

Merenkulun pätevyyksistä ja liikenneasioiden rekisteristä säädetään liikenteen palveluista annetussa laissa.

4 §

4 §

Luvun soveltamisala

Luvun soveltamisala

Tätä lukua ei kuitenkaan sovelleta:

Tätä lukua ei kuitenkaan sovelleta:

1) puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen alukseen, jota ei pääsääntöisesti käytetä yleisessä liikenteessä matkustajien tai lastin kuljettamiseen;

2) huviveneeseen;

3) lossiin;

4) alukseen, jonka pituus on enintään 10 metriä ja jota käytetään teollisuuslaitosten selvästi erotetuilla vesivarastoalueilla;

5) alukseen, jonka pituus on enintään 10 metriä ja jota ei käytetä yleisessä liikenteessä matkustajien kuljettamiseen, säännölliseen lastin kuljettamiseen eikä hinaukseen, paitsi jos kyseessä on miehitettynä vuokrattava vuokravene;

6) alukseen, jota käytetään sellaisessa vapaaehtoisessa meripelastustoiminnassa, joka ei ole kaupallista toimintaa ja jossa on meripelastustoimen etsintä- ja pelastustehtävien hoitamista varten koulutettu miehistö.

lisätään 7 kohta

1) puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen alukseen, jota ei pääsääntöisesti käytetä yleisessä liikenteessä matkustajien tai lastin kuljettamiseen;

2) huviveneeseen;

3) lossiin;

4) alukseen, jonka pituus on enintään 10 metriä ja jota käytetään teollisuuslaitosten selvästi erotetuilla vesivarastoalueilla;

5) alukseen, jonka pituus on enintään 10 metriä ja jota ei käytetä yleisessä liikenteessä matkustajien kuljettamiseen, säännölliseen lastin kuljettamiseen eikä hinaukseen, paitsi jos kyseessä on miehitettynä vuokrattava vuokravene;

6) alukseen, jota käytetään sellaisessa vapaaehtoisessa meripelastustoiminnassa, joka ei ole kaupallista toimintaa ja jossa on meripelastustoimen etsintä- ja pelastustehtävien hoitamista varten koulutettu miehistö;

7) *proomuun ja ruoppaajaan, jolla ei ole omaa kuljetuskoneistoa.*

6 §

6 §

Miehityksen vahvistaminen ja miehitystodistus

Miehityksen vahvistaminen ja miehitystodistus

Alukselle on vahvistettava miehitys ennen

Alukselle on vahvistettava miehitys ennen

Voimassa oleva laki

sen ottamista liikenteeseen suomalaisena aluksena tai käyttöön suomalaisena kalastusaluksena.

Aluksen laivanisännän tulee hakea kirjallisesti miehityksen vahvistamista Liikenteen turvallisuusvirastolta hyvissä ajoin ennen aluksen ottamista liikenteeseen tai käyttöön kalastusaluksena. Hakijan on toimitettava hakemuksensa mukana kaikki miehityksen vahvistamista varten tarpeelliset tiedot ja esitys aluksen miehitykseksi.

Ennen miehityksen vahvistamista Liikenteen turvallisuusviraston on pyydettävä muun kuin kalastusaluksen, huvialuksen ja vuokraveneen osalta miehityksen vahvistamista koskevasta hakemuksesta työsuojeluviranomaisen ja asianomaisten valtakunnallisten merenkulun työmarkkinajärjestöjen lausunto.

Liikenteen turvallisuusvirasto vahvistaa aluksen miehityksen ja antaa miehitystodistuksen, josta ilmenee aluksen vähimmäismiehitys sekä laivaväen kokoonpano ja tehtävien mukaiset pätevyysvaatimukset eri liikennealueilla tai pyyntialueilla. Miehitystodistus on voimassa määräajan tai toistaiseksi.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä miehityksen vahvistamista koskevassa hakemuksessa esitettävistä seikoista sekä miehitystodistuksen voimassaoloajasta.

lisätään 6 a §

Ehdotus

sen ottamista liikenteeseen suomalaisena aluksena tai käyttöön suomalaisena kalastusaluksena, *jollei jäljempänä muuta säädetä. Kotimaanliikenteen vuokraveneille ja huvialuksille ei vahvisteta miehitystä.*

Aluksen laivanisännän tulee hakea kirjallisesti miehityksen vahvistamista Liikenteen turvallisuusvirastolta hyvissä ajoin ennen aluksen ottamista liikenteeseen tai käyttöön kalastusaluksena. Hakijan on toimitettava hakemuksensa mukana kaikki miehityksen vahvistamista varten tarpeelliset tiedot ja esitys aluksen miehitykseksi.

Kansainvälisen liikenteen vuokraveneitä ja huvialuksia lukuun ottamatta aluksen ensimmäistä miehitystä vahvistettaessa tai silloin, kun miehitykseen tehdään oleellisia muutoksia, miehitys vahvistetaan määrääjäksi. Tällöin Liikenteen turvallisuusviraston on pyydettävä muun kuin kalastusaluksen, huvialuksen ja vuokraveneen osalta miehityksen vahvistamista koskevasta hakemuksesta työsuojeluviranomaisen ja asianomaisten valtakunnallisten merenkulun työmarkkinajärjestöjen lausunto.

Liikenteen turvallisuusvirasto vahvistaa aluksen miehityksen ja antaa miehitystodistuksen, josta ilmenee aluksen vähimmäismiehitys sekä laivaväen kokoonpano ja tehtävien mukaiset pätevyysvaatimukset eri liikennealueilla tai pyyntialueilla. Miehitystodistus on voimassa määräajan tai toistaiseksi.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä miehityksen vahvistamista koskevassa hakemuksessa esitettävistä seikoista sekä miehitystodistuksen voimassaoloajasta.

Miehitystodistuksen on oltava aluksella alkuperäisenä ja laivanisännällä kopiona.

6 a §

Kotimaanliikenteen liikennealueilla I ja II liikennöivän bruttovetoisuudeltaan alle 500 olevan aluksen miehitys

Lukuun ottamatta säiliöaluksia, kotimaanliikenteen liikennealueilla I ja II liikennöivälle alukselle, jonka bruttovetoisuus on alle

Voimassa oleva laki

Ehdotus

500, ei vahvisteta miehitystä 6 §:ssä säädetyn mukaisesti, eikä sille anneta miehitystodistusta. Laivanisännän hakemuksesta Liikenteen turvallisuusvirasto kuitenkin vahvistaa miehityksen ja antaa miehitystodistuksen 6 §:ssä säädetyn mukaisesti.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä ottaen huomioon aluksen tyyppi, aluksen koko, matkustajien määrä, vuorokautinen ajoaika ja muut järjestelyt kotimaanliikenteen liikennealueilla I ja II liikennöivän aluksen 5 §:n mukaisesta turvallisesta vähimmäismiehityksestä ja siihen liittyvistä pätevyysvaatimuksista.

9 §

9 §

Laivanisännän ja aluksen päällikön velvollisuudet

Laivanisännän ja aluksen päällikön velvollisuudet

Laivanisännän on huolehdittava siitä, että aluksella on miehitystodistus, alus on miehitetty voimassa olevan miehitystodistuksen mukaisesti, aluksen laivaväellä on aluksen ominaisuuksien ja laivaväen tehtävien mukainen koulutus ja pätevyys ja että laivaväki on perehdytetty tehtäviinsä.

Laivanisännän on huolehdittava siitä, että:

1) aluksella on voimassa oleva 6 tai 6 a §:n mukaisesti myönnetty miehitystodistus ja alus on miehitetty sen mukaisesti taikka aluksella on 6 a §:n nojalla säädetty vähimmäismiehitys;

2) aluksen laivaväellä on aluksen ominaisuuksien ja tehtäviensä mukainen koulutus ja pätevyys; ja

3) laivaväki on perehdytetty tehtäviinsä.

Aluksen päällikön on huolehdittava siitä, että alus on miehitetty vallitsevat olosuhteet huomioon ottaen turvallisesti. Aluksessa tulee kuitenkin olla vähintään voimassa olevan miehitystodistuksen mukainen miehitys.

Aluksen päällikön on huolehdittava siitä, että alus on miehitetty *matkakohtaisesti* vallitsevat olosuhteet huomioon ottaen turvallisesti *sen lisäksi, että aluksessa on aina vähintään voimassa olevan 6 tai 6 a §:n mukaisesti myönnetyn miehitystodistuksen mukainen miehitys tai 6 a §:n nojalla säädetty vähimmäismiehitys.*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

11 §

11 §

*Miehityksen muuttaminen**Miehityksen muuttaminen*

Jos aluksen rakenteessa, varustelussa, käytössä, liikennealueissa, pyyntialueissa tai laivanisäntää taikka alusta koskevissa tiedoissa tapahtuu muutoksia, laivanisännän tulee viipymättä ilmoittaa siitä kirjallisesti Liikenteen turvallisuusvirastolle.

Jos aluksen rakenteessa, varustelussa, käytössä, liikennealueissa, pyyntialueissa tai laivanisäntää taikka alusta koskevissa tiedoissa tapahtuu muutoksia, laivanisännän tulee viipymättä ilmoittaa niistä kirjallisesti Liikenteen turvallisuusvirastolle *ja tarvittaessa hakea alukselle uusi miehitystodistus.*

Alukselle vahvistettuun miehitykseen tyytymätön laivanisäntä, valtakunnallinen merenkulun työmarkkinajärjestö tai työsuojeluviranomainen voi muissa kuin 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa hakea Liikenteen turvallisuusvirastolta miehityksen muuttamista. Muutosta voi hakea siinä yhteydessä, kun alukselle annettu väliaikainen miehitystodistus vahvistetaan määräaikaiseksi tai, jos kyseessä on alus, jonka vuotuinen käyttöaika on lyhyempi kuin kuusi kuukautta, täyden purjehduskauden jälkeen. Hakijan on esitettävä hakemuksessaan ne seikat, joiden perusteella hän katsoo, että miehitystä olisi muutettava. Liikenteen turvallisuusviraston on pyydettävä hakemuksesta työsuojeluviranomaisen, valtakunnallisten merenkulun työmarkkinajärjestöjen sekä laivanisännän lausunto.

Alukselle vahvistettuun miehitykseen tyytymätön laivanisäntä, valtakunnallinen merenkulun työmarkkinajärjestö ja työsuojeluviranomainen voivat muissa kuin 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa hakea Liikenteen turvallisuusvirastolta miehityksen muuttamista. Muutosta voidaan hakea siinä yhteydessä, kun alukselle *määräajaksi annettu miehitystodistus uusitaan ensimmäisen kerran tai vahvistetaan toistaiseksi voimassa olevaksi* tai, jos kyseessä on alus, jonka vuotuinen käyttöaika on lyhyempi kuin kuusi kuukautta, täyden purjehduskauden jälkeen. Hakijan on esitettävä hakemuksessaan ne seikat, joiden perusteella hän katsoo, että miehitystä olisi muutettava. Liikenteen turvallisuusviraston on pyydettävä hakemuksesta työsuojeluviranomaisen, valtakunnallisten merenkulun työmarkkinajärjestöjen ja laivanisännän lausunto.

Jos aluksella toistuvasti rikotaan laivaväen lepoaikoja koskevia säännöksiä, Liikenteen turvallisuusviraston on työsuojeluviranomaisen pyynnöstä arvioitava aluksen vähimmäismiehitys uudelleen.

Liikenteen turvallisuusvirasto vahvistaa alukselle tarvittaessa uuden miehityksen 6 §:n mukaisesti ja antaa uuden miehitystodistuksen.

Liikenteen turvallisuusvirasto vahvistaa alukselle tarvittaessa uuden miehityksen 6 §:n mukaisesti ja antaa uuden miehitystodistuksen.

12 §

12 §

*Miehitystodistuksesta poikkeaminen**Miehitystodistuksesta poikkeaminen*

Jos satamassa, jossa alus on, ei ole saatavissa pätevää laivaväkeä ilman kohtuutonta viivytystä tai kustannusta, Liikenteen turvallisuusvirasto voi määrätä ajaksi tai määrätylle matkalle myöntää alukselle oikeuden

Jos satamassa, jossa alus on, ei ole saatavissa pätevää laivaväkeä ilman kohtuutonta viivytystä tai kustannusta, Liikenteen turvallisuusvirasto voi *laivanisännän hakemuksesta* määrätä ajaksi tai määrätylle matkalle

Voimassa oleva laki

poiketa vahvistetusta miehityksestä edellyttäen, ettei alusturvallisuutta vaaranneta.

Ehdotus

myöntää alukselle oikeuden poiketa vahvistetusta miehityksestä edellyttäen, ettei alusturvallisuutta *eikä meriympäristöä* vaaranneta.

13 §

Miehitystodistuksessa määrätystä pätevydestä poikkeaminen

Myönnetystä erivapaudesta tehdään merkintä merimiesluetteloon.

kumotaan 13 §:n 4 momentti

lisätään 13 a §

13 a §

Miehitystä ja vahdinpitoa koskeva kokeilupapa

Liikenteen turvallisuusvirasto voi myöntää hakijalle luvan olla aluksella noudattamatta 6 §:n säännöksiä miehityksen vahvistamisesta ja miehitystodistuksesta, 6 a §:n nojalla annettuja säännöksiä aluksen vähimmäismiehityksestä ja siihen liittyvistä pätevyysvaatimuksista, 7 §:n säännöksiä miehitystodistusta annettaessa huomioon otettavista seikoista, 9 §:n säännöksiä laivanisännän ja aluksen päällikön velvollisuuksista miehitystodistuksen ja vähimmäismiehityksen osalta, 23 §:n säännöksiä vahdinpitojärjestelyistä ja vahdissa noudatettavista periaatteista tai mainittujen pykälien nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä, jos se on tarpeen aluksen miehitykseen ja vahdinpitoon liittyvien uusien teknisten ratkaisujen kokeilemiseksi (kokeilupapa). Tällöin Liikenteen turvallisuusvirasto ei vahvista miehitystä 6, 7 ja 8 §:ssä säädetyllä tavalla.

Kokeilupapa voidaan myöntää rajoitetulla alueella kotimaanliikenteessä suomalaisella aluksella tehtävää kokeilua varten. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, ettei alusturvallisuutta tai ympäristöä vaaranneta eikä luvan myöntäminen ole vastoin Suomea sitovia merenkulun kansainvälisiä velvoitteita. Lupaan voidaan sisällyttää ehtoja.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Kokeilulupa myönnetään korkeintaan kahdeksi vuodeksi, eikä sitä voida uudistaa samaan kokeiluun. Ennen luvan myöntämistä Liikenteen turvallisuusviraston on ilmoitettava kokeiluluvan myöntämisestä liikenne- ja viestintäministeriölle.

lisätään 13 b §

13 b §

Kokeiluluvan peruuttaminen

Liikenteen turvallisuusvirasto voi peruuttaa 13 a §:ssä tarkoitetun kokeiluluvan, jos luvanhaltija toistuvasti toimii vastoin luvan ehtoja taikka muutoin tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisesti.

Kokeiluluvan peruuttamisen edellytyksenä on, että luvanhaltijalle on annettu kohtuullinen aika korjata toimintansa kokeiluluvan sekä säännösten ja määräysten mukaiseksi.

14 §

14 §

Poikkeukset liikennealueista

Poikkeukset liikennealueista

Jos muu alus kuin kalastusalus liikennöi rajoitetulla alueella ulkomailla, Liikenteen turvallisuusvirasto voi kirjallisesta hakemuksesta ottaen huomioon liikenteen laadun yksittäistapauksessa päättää, että tällainen liikenne on aluksen miehityksen ja laivaväen pätevyyden puolesta rinnastettava siihen verrattavaan kotimaanliikenteeseen. Poikkeus voidaan myöntää sillä edellytyksellä, ettei turvallisuustaso heikenny.

Jos muu alus kuin kalastusalus liikennöi rajoitetulla alueella ulkomailla, Liikenteen turvallisuusvirasto voi kirjallisesta hakemuksesta ottaen huomioon liikenteen laadun yksittäistapauksessa päättää, että tällainen liikenne on aluksen miehityksen ja laivaväen pätevyyden osalta rinnastettava siihen verrattavaan kotimaanliikenteeseen. Poikkeus voidaan myöntää sillä edellytyksellä, ettei turvallisuustaso heikenny *eikä rannikkovaltio, jonka vesialueella alus liikennöi, vastusta sitä.*

15§

15§

Huvialuksen päällikön pätevyys

Huvialuksen päällikön pätevyys

Huvialuksen päälliköllä on oltava kansainvälinen huviveneen kuljettajan pätevyyskirja.

Huvialuksen päälliköllä on oltava kansainvälinen huviveneen kuljettajan pätevyyskirja. *Kansainvälisen huviveneen kuljettajan pätevyyskirjan hakemiseen, myöntämiseen,*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

voimassaoloon ja uusimiseen sovelletaan liikenteen palveluista annetun lain II osan 10 luvun 12 §:n säännöksiä pätevyyskirjan ja lisäpätevyystodistuksen myöntämisestä, 14 §:n säännöksiä pätevyyskirjojen ja lisäpätevyystodistusten voimassaolosta ja uusimisesta sekä 18 §:n säännöksiä todistusten ja asiakirjojen säilyttämisestä ja esittämisestä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kansainvälisen huviveneen kuljettajan pätevyyskirjasta, pätevyysvaatimuksista, pätevyyskirjaa koskevassa hakemuksessa esitettävistä seikoista, pätevyyskirjan voimassaolosta ja sen uusimisesta sekä pätevyyden säilymisen osoittavasta selvityksestä.

22 §

kumotaan 22 §

Todistusten ja asiakirjojen säilyttäminen ja esittäminen

Miehitystodistuksen on oltava aluksella alkuperäisenä ja laivanisännällä kopiona.

Alkuperäinen pätevyyskirja, lisäpätevyystodistus ja kelpoisuustodistus on säilytettävä siinä aluksessa, jossa mainitun asiakirjan saanut toimii. Pätevyyskirjan, lisäpätevyystodistuksen ja kelpoisuustodistuksen saaneen on esitettävä se asianomaisen viranomaisen määräyksestä.

lisätään 2 a luku

2 a luku

Miehistön luettelointi ja ilmoitusvelvollisuus liikenneasioiden rekisteriin

lisätään 26 a §

26 a §

Meripalvelua koskevat tiedot

Liikenteen turvallisuusvirasto tallentaa liikenteen palveluista annetun lain V osassa tarkoitettuun liikenneasioiden rekisteriin tiedot suomalaisessa aluksessa työskentelevien

Voimassa oleva laki

Ehdotus

henkilöiden meripalvelusta, koulutuksesta ja pätevyyksistä.

lisätään 26 b §

26 b §

Miehistöluettelo

Aluksen päällikön on pidettävä miehistöluetteloa, johon merkitään aluksella kulloinkin työskentelevät henkilöt sekä heidän toimensa.

Miehistöluetteloon sisältyvät tiedot säilytetään aluksella palvelussuhteen keston ajan tai sen ajan, jonka muut kuin laivanisännän lukuun työtä tekevät työskentelevät aluksella.

Aluksen päällikön ja hänen edustajansa on miehistöluetteloa ylläpitäessään ja siinä olevia tietoja käsitellessään noudatettava luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 679/2016. Miehistöluettelossa olevien tietojen käsitteilyyn sovelletaan lisäksi, mitä yksityisyyden suojasta työelämässä annetussa laissa (759/2004) säädetään.

lisätään 26 c §

26 c §

Laivanisännän ilmoitusvelvollisuus

Laivanisännän tai hänen edustajansa on toimitettava Liikenteen turvallisuusvirastolle liikenneasioiden rekisteriin merkittäväksi:

1) merimiestoimeen otetun henkilön henkilötiedot, mukaan lukien kansalaisuus ja henkilötunnus tai syntymäaika, jos henkilöllä ei ole henkilötunnusta;

2) henkilön toimet aluksella, niiden alkamis- ja päättymisajat sekä työssäolopäivien määrä aluksen liikennöintiaikana;

3) aluksen nimi, tunnuskirjaimet, IMO-numero tai muu tunniste, aluksen tyyppi ja kotipaikka, konetehto ja bruttovetoisuus, tai jos aluksesta ei ole saatavana bruttovetoisuutta koskevaa tietoa, aluksen pituus sekä aluksen liikennöintialue henkilön työskente-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

lyn aikana.

Tiedot on toimitettava siten, että kuukauden työssäolopäivät ilmoitetaan seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä tai katkeamattoman työssäolajakson päättymistä seuraavan kalenterikuukauden loppuun mennessä. Kausiliikenteessä ilmoitukset voidaan antaa purjehduskausittain.

Ilmoitukset liikenneasioiden rekisteriin voidaan toimittaa rajapinnan kautta tai muutoin sähköisessä muodossa siten kuin Liikenteen turvallisuusvirasto määrää.

Jos laivanisäntä tai merimies haluaa liikenneasioiden rekisteriin merkittäväksi tietoja merimiestoimista, joita ei muuten ilmoitetaisi, hänen on esitettävä niistä luotettava selvitys Liikenteen turvallisuusvirastolle. Liikenteen turvallisuusvirasto merkitsee tiedot rekisteriin, jos se on pätevyyttä osoittavan asiakirjan kannalta merkityksellistä.

lisätään 26 d §

26 d §

Poikkeukset rekisteröinti- ja luettelointivollisuudesta

Tässä luvussa tarkoitettuun rekisteriin ja miehistöluetteloon ei merkitä henkilöä, joka tekee työtä:

- 1) ulkomaisessa aluksessa;*
- 2) aluksessa vain aluksen ollessa satamassa;*
- 3) uittokalustolla, uittoon käytettävää kuljetuskalustoa lukuun ottamatta;*
- 4) proomussa tai ruoppaajassa, jolla ei ole omaa kuljetuskoneistoa;*
- 5) sellaisessa kotimaanliikenteen lastialuksessa, jonka pituus on alle 15 metriä;*
- 6) sellaisessa kalastusaluksessa, jonka pituus on alle 24 metriä;*
- 7) huviveneessä;*
- 8) vuokraveneessä;*
- 9) valtion puolustus- tai rajavartiolaitoksiin käytettävässä aluksessa;*
- 10) tarkastus-, huolto-, luotsaus- tai muussa näihin rinnastettavassa tehtävässä silloin, kun työtä tehdään pelkästään tilapäisesti; taikka*
- 11) aluksessa, jota käytetään sellaisessa*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

vapaaehtoisessa meripelastustoiminnassa, joka ei ole kaupallista toimintaa ja jossa on meripelastustoimen etsintä- ja pelastustehtävien hoitamista varten koulutettu miehistö.

28 §

Todistuskirjojen antaminen ja peruuttaminen

lisätään 2 mom.

Ulkomaisella yhtiöllä, joka harjoittaa merenkulkua ulkomaisella aluksella Suomen vesialueella tai suomalaisella aluksella, on oltava sen valtion toimivaltaisen viranomaisen antama vaatimustenmukaisuusasiakirja, johon yhtiö on sijoittautunut.

29 §

Todistuskirjojen voimassaolo

Vaatimuksenmukaisuusasiakirja ja turvallisuusjohtamistodistus ovat voimassa enintään viisi vuotta.

Väliaikainen vaatimuksenmukaisuustodistus on voimassa 12 kuukautta ja väliaikainen turvallisuusjohtamistodistus on voimassa enintään kuusi kuukautta.

Edellytyksenä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen asiakirjojen ja todistusten voimassaololle on, että yhtiöitä ja aluksia koskevat tarkastukset suoritetaan ISM-asetuksen mukaisesti.

32 §

Valvonta

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista valvoo Liikenteen turvallisuusvirasto.

29 §

Todistuskirjojen voimassaolo

Vaatimustenmukaisuusasiakirja ja turvallisuusjohtamistodistus ovat voimassa enintään viisi vuotta.

Väliaikainen vaatimustenmukaisuusasiakirja on voimassa enintään 12 kuukautta. Väliaikainen turvallisuusjohtamistodistus on voimassa enintään kuusi kuukautta ja sen voimassaoloa voidaan jatkaa siten kuin ISM-asetuksen 6 artiklassa säädetään.

Edellytyksenä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen asiakirjojen ja todistusten voimassaololle on, että yhtiöitä ja aluksia koskevat tarkastukset suoritetaan ISM-asetuksen mukaisesti.

32 §

Valvonta

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten, määräysten ja päätösten noudattamista valvoo Liikenteen turvallisuusvirasto.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

lisätään 32 a §

32 a §

Huomautus ja varoitus

Liikenteen turvallisuusvirasto voi tämän lain mukaisia tehtäviä hoitaessaan antaa huomautuksen tai varoituksen sille, joka muutoin kuin 39 §:ssä tarkoitettulla tavalla rikkoo:

1) tätä lakia taikka sen nojalla annettuja säännöksiä, määräyksiä tai päätöksiä; tai

2) ISM-asetuksen säännöksiä.

Varoitus annetaan, jos huomautusta ei asiasta ilmenevät seikat kokonaisuudessaan huomioon ottaen voida pitää riittävänä. Huomautus annetaan suullisesti tai kirjallisesti. Varoitus annetaan kirjallisesti ja siitä tehdään merkintä liikenneasioiden rekisteriin.

39 §

39 §

Merenkulkurikkomus

Merenkulkurikkomus

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

2) laiminlyö 9 §:n 1 tai 2 momentissa säädetyn velvollisuuden huolehtia siitä, että aluksella on asianmukainen miehitystodistus tai että alus on miehitetty voimassa olevan miehitystodistuksen mukaisesti ja vallitsevat olosuhteet huomioon ottaen turvallisesti,

2) laiminlyö 9 §:n 1 tai 2 momentissa säädetyn velvollisuuden huolehtia siitä, että aluksella on *voimassa oleva 6 tai 6 a §:n mukaisesti myönnetty* miehitystodistus taikka että alus on miehitetty voimassa olevan miehitystodistuksen *tai 6 a §:n nojalla säädetyn vähimmäismiehityksen mukaisesti* ja vallitsevat *matkakohtaiset* olosuhteet huomioon ottaen turvallisesti,

9) rikkoo 26 §:n 1 momentissa säädettyä kielitaitoa koskevaa säännöstä tai laiminlyö 3 momentissa säädettyjen asusteiden käyttövelvollisuuden tai

9) laiminlyö 26 §:n 3 momentissa säädettyjen asusteiden käyttövelvollisuuden tai *laiminlyö 4 momentissa säädetyn velvollisuuden huolehtia siitä, matkustaja-aluksen turvallisuus- ja turvatoimitehtäviä hoitavalla laivaväellä on riittävä kielitaito tai 3 momentin mukaiset asusteet,*

10) rikkoo ISM-asetuksen 5 artiklassa säädettyä velvollisuutta noudattaa ISM-säännöstön osan A säännöksiä, jotka koskevat aluksen turvallisuusjohtamisjärjestelmää,

10) rikkoo ISM-asetuksen 5 artiklassa säädettyä velvollisuutta noudattaa ISM-säännöstön osan A säännöksiä, jotka koskevat aluksen turvallisuusjohtamisjärjestelmää,

Voimassa oleva laki

turvallisuus- ja ympäristönsuojeluohjelmaa, yhtiön vastuuta, nimetyn henkilön vastuuta, aluksen päällikön vastuuta, hätävalmiutta, ilmoittamisvelvollisuutta, kunnossapitoa, asiakirjoja, tarkastuksia tai todistuskirjoja, lisätään 11 kohta

on tuomittava, jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *merenkulkurikkomuksesta* sakkoon.

lisätään 2 mom.

40 §

Toimenpiteistä luopuminen

Jos rikkomus ilmeisesti on sellainen kuin 1 momentissa säädetään, Liikenteen turvallisuusvirasto voi muihin toimenpiteisiin ryhtymättä antaa rikkomukseen syyllistyneelle huomautuksen.

Ehdotus

turvallisuus- ja ympäristönsuojeluohjelmaa, yhtiön vastuuta, nimetyn henkilön vastuuta, aluksen päällikön vastuuta, hätävalmiutta, ilmoittamisvelvollisuutta, kunnossapitoa, asiakirjoja, tarkastuksia tai todistuskirjoja tai 11) *laiminlyö 26 b §:ssä säädetyn velvollisuuden pitää miehistöluettelo* tai 26 c §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden,

on tuomittava, jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *merenkulkurikkomuksesta* sakkoon.

Merenkulkurikkomuksena tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta toimii huvialuksen päällikkönä, vaikka hänellä ei ole 15 §:n 1 momentissa tarkoitettua kansainvälistä huviveneen kuljettajan pätevyyskirjaa.

40 §

Toimenpiteistä luopuminen

Jos velvoitteiden laiminlyönti on ilmeisesti sellainen kuin 1 momentissa säädetään, Liikenteen turvallisuusvirasto voi muihin toimenpiteisiin ryhtymättä antaa velvoitteensa laiminlyöneelle huomautuksen tai varoituk- sen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
